
RAPPORT

VÄRMDÖ KOMMUN

Miljökonsekvensbeskrivning Stadsparken, Värmdö kommun

UPPDRAGSNUMMER 11004965

SAMRÅDSHANDLING

SAMRÅDSHANDLING

2019-09-26

SWECO AB
AXEL ANDERSSON
NICHOLAS BUNKER
SARA JACOBSSON
CAMILLA ÄHRLUND

Sammanfattning

Planförslaget

Värmdö kommun tar fram en detaljplan med syfte att skapa en stadspark med intressanta och inbjudande mötesplatser och rum, hållbar dagvattenhantering samt ett sammanhållet grönt stråk som kopplar samman hamnområdet med Gustavsbergs centrum. Detaljplanen syftar till att allmänhetens tillgänglighet till Farstavikens vattenområde ska öka genom en strandpromenad längs med Farstaviken med plats för gångstråk och publik verksamhet. Vidare syftar detaljplanen att möjliggöra för ett fungerande trafiksystem för hela centrala Gustavsberg och ett busstorg kommer till som ska integreras i närmiljön.

Aktuell miljökonsekvensbeskrivning har upprättats eftersom genomförandet av planen har bedömts kunna medföra en betydande miljöpåverkan. I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas och analyseras de miljömässiga konsekvenser som ett genomförande av detaljplanen kan antas medföra. I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs också konsekvenserna för miljön och områdets sannolika utveckling av ett nollalternativ, det vill säga att planen inte genomförs.

Följande miljöaspekter har avgränsats:

- påverkan på riksintresset för kulturmiljövården och landskapsbild
- naturmiljön med särskilt skyddsvärda träd
- strandskydd
- miljökvalitetsnormer för vatten
- buller
- översvämningsrisk
- närhet till transportled för farligt gods.

Miljökonsekvenser

Kulturmiljö och landskapsbild

Flera av de karaktärsdrag och objekt som utgör platsens kulturmiljö och som återspeglar områdets historiska kontinuitet som Gustavsbergs samhällscentrum får genom detaljplanen skydd och/eller ett utökat skydd. Planförslagets kollektivtrafiklösning vid Runda huset riskerar dock att skapa en barriär. Kring kyrkan och på parkmarken norr om Värmdögatan skyddas genom planförslaget träd, främst ekar, genom planbestämmelse. Ekbeståndet är av vikt att bevara då det vittnar om områdets historiska tillhörighet under Farsta slott.

Utifrån en samlad bedömning mot riksintresse för kulturmiljövården, plan och bygglagen och kulturminneslagen bedöms genomförandet av planen inte medföra risk för påtaglig skada. Området bedöms vara av högt värde och påverkan bedöms bli märkbart positiv. Planförslaget bedöms medföra märkbara positiva konsekvenser för områdets kulturmiljövården och landskapsbild.

Naturmiljö

De högsta naturvärdena i stadsparken är kopplade till ädellövträd, främst ek. Ingen/obetydlig påverkan kommer att ske på särskilt skyddsvärda och skyddsvärda träd. Träd skyddas i detaljplan genom planbestämmelse.

Den samlade bedömningen är att planförslaget medför liten positiv påverkan på naturvärden av högt värde, vilket innebär att de positiva konsekvenserna av planförslaget bedöms bli små för den biologiska mångfalden och spridningsmöjligheter för eklevande arter. En öppen dagvattenlösning i planområdet förväntas ge liten positiv förstärkning då det ger en ny småbiotop i planområdet.

Vatten – miljö kvalitetsnormer och översvämningsrisk

Stadsparken är en naturlig lågpunkt, där dagvatten från närliggande områden i nuläget leds igenom, och är därför lämplig för samlad rening av dagvatten. I nuläget leds dagvatten från hela avrinningsområdet förbi planområdet i ledning och ingen rening sker i stadsparken. Rening i parken av dagvatten från ytor som inte är planerade att exploateras innebär en positiv påverkan på spridningen av föroreningar till Farstaviken och Baggensfjärden, det trots att dammen inte bedöms ha kapacitet att rena allt dagvatten som är planerat att ledas till den.

Vattenkvaliteten i recipienten bedöms ha högt värde och samtidigt hög känslighet för förändring eftersom miljö kvalitetsnormen inte uppnås i nuläget. För rening och fördröjning av dagvatten bedöms planförslaget leda till märkbara positiva konsekvenser.

För att hantera skyfall och höga flöden föreslås att även parken utformas så att breddning kan ske inom den. I det avseendet innebär planförslaget en ökad möjlighet att hantera höga flöden till följd av skyfall. Avseende översvämnning bedöms planförslaget innebära oförändrade konsekvenser.

Buller

Riktvärden för ljudnivå överskrids vid båda förskolorna. Vid förskolan Blomkulan försämras bullersituationen något jämfört med nuläget. Förskolemiljön bedöms ha hög känslighet mot buller, medan påverkan bedöms vara liten negativ jämfört med nuläget.

Planförslaget bedöms ha obetydlig påverkan på bostäder i omgivningen. Om inga åtgärder vidtas bedöms planförslaget medföra risk för små negativa konsekvenser avseende bullernivåer vid både den befintliga och den planerade förskolan. För rekreationsområdet stadsparken bedöms konsekvenserna bli små positiva avseende buller.

Farligt gods och risk

Planförslaget bedöms inte förändra förutsättningarna för att en olycka involverande transporter av farligt gods ska inträffa, eller för konsekvenserna om en olycka inträffar. olycksriskerna bedöms inte heller vara så stora att åtgärder krävs för att minska dem. Planförslaget bedöms innebära obetydliga konsekvenser avseende olycksrisk.

Nationella miljö kvalitetsmål

Detaljplanens konsekvenser jämförs mot de svenska miljö kvalitetsmålen. Planförslaget bedöms bidra positivt till miljö kvalitetsmålen *God bebyggd miljö* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Planförslaget bedöms inte bidra till att uppnå miljö kvalitetsnormen för vatten i tillräcklig omfattning vilket innebär ingen eller obetydlig betydelse för miljö kvalitetsmålet *Hav i balans och levande skärgård*.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Stadsparken i Gustavsberg	1
1.2	Strategisk miljöbedömning	2
2	Avgränsning	3
2.1	Geografisk	3
2.2	Tidsmässig	3
2.3	Miljöaspekter	3
3	Metod och bedömning	4
3.1	Metod och bedömningskala	4
3.2	Bedömningsgrunder	5
3.2.1	Kulturmiljö och landskapsbild	7
3.2.2	Naturmiljö	10
3.2.3	Strandskydd	11
3.2.4	Vatten	11
3.2.5	Buller	13
3.2.6	Risk	14
4	Nulägesbeskrivning	16
4.1	Gällande detaljplaner	16
4.2	Kulturmiljö och landskapsbild	17
4.3	Naturmiljö	23
4.3.1	Naturvårdsträd	25
4.3.2	Naturvårdsarter	25
4.4	Strandskydd	26
4.5	Vatten	27
4.5.1	Vattenförekomsten Baggensfjärden	27
4.5.2	Dagvatten	28
4.6	Buller	30
4.7	Risk	31
5	Alternativ	32
5.1	Planförslaget	32
5.2	Jämförelsealternativ	35
5.3	Nollalternativ	35
5.4	Planförslagets omgivning	36

6	Konsekvenser av planförslag	37
6.1	Kulturmiljö och landskapsbild	37
6.2	Naturmiljö	38
6.3	Vatten	39
6.4	Buller	42
6.5	Risk	44
7	Konsekvenser av jämförelsealternativ	45
7.1	Kulturmiljö och landskapsbild	45
7.2	Naturmiljö	45
7.3	Vatten	45
7.4	Buller	46
7.5	Risk	46
8	Konsekvenser av nollalternativ	47
8.1	Kulturmiljö och landskapsbild	47
8.2	Naturmiljö	47
8.3	Vatten	47
8.4	Buller	47
8.5	Risk	48
9	Kumulativa effekter	48
10	Avstäm mot miljö kvalitetsmål	49
11	Samlad bedömning	50
11.1	Miljöbedömningen och planförslaget	50
11.2	Överensstämmelse med miljöbalken	50
12	Rekommenderade åtgärder	52
13	Uppföljning	54
13.1	Lagstiftning kring uppföljning	54
13.2	Uppföljning av miljökonsekvensbeskrivning	54
14	Referenser	55

1 Inledning

1.1 Stadsparken i Gustavsberg

I centrala Gustavsberg, Värmdö kommun, står Gustavsbergs kyrka på en höjd med utsikt över Farstaviken i väster och centrum i öster. Stadsparken omfattar området kring Gustavsbergs kyrka och tillhörande församlingshem. Stadsparken ligger centralt med god tillgång till service och kommunikationer.

Gustavsberg är ett samhälle med en stark identitet kopplat till Gustavsbergs porslinsfabrik och dess historia samt kultur- och designtraditionen som än i dag är levande och stark.

Figur 1. Kyrkan står på en höjd med utblick mot Farstaviken och centrum. I förgrunden syns vägen Gustavsbergs allé.

1.2 Strategisk miljöbedömning

Hösten 2018 beslutade kommunen att pröva planläggning av stadsparken på fastigheten Gustavsberg 2:1 m fl. Värmdö kommun har bedömt att detaljplanens genomförande kan medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kapitlet 3§ miljöbalken, vilket innebär att en miljöbedömning behöver göras (Värmdö kommun, 2018).

Figur 2. Stadsparken ligger i Gustavsberg som ligger öster om Stockholm.

När en plan antas medföra betydande miljöpåverkan ska kommunen göra en miljöbedömning av planen och upprätta en skriftlig redogörelse, en så kallad miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Syftet med att göra en strategisk miljöbedömning är dels att integrera miljöaspekter i detaljplanen så att en hållbar utveckling främjas, dels ge beslutsfattarna tillgång till beslutsunderlag som möjliggör en ökad miljöhänsyn och som leder fram till bättre beslut ur miljösynpunkt (prop. 1990:91/90).

Miljökonsekvensbeskrivningen ska ge en samlad bedömning av planens miljöpåverkan och visa på åtgärdsförslag som kan avhjälpa respektive minska den negativa påverkan.

2 Avgränsning

2.1 Geografisk

Den geografiska avgränsningen omfattar i första hand detaljplanområdet. För de miljöaspekter där utvecklingen av planområdet påverkar närliggande områden så har de tagits i beaktande.

2.2 Tidsmässig

I miljöbedömningen används 2030 som horisontår för bedömningar. 2030 har valts eftersom detaljplanen kan antas vara genomförd då. I delar av underlaget för analysen av trafik och trafikbuller används år 2050 som horisont år, vilket innebär att bedömningen av buller även utgår från år 2050.

2.3 Miljöaspekter

I undersökningen som har tagits fram av Värmdö kommun bedöms betydande miljöpåverkan kunna uppstå för följande miljöaspekter:

- påverkan på riksintresset för kulturmiljövården och landskapsbild
- naturmiljön med särskilt skyddsvärda träd
- strandskydd
- miljökvalitetsnormer för vatten
- buller
- översvämningsrisk
- närhet till transportled för farligt gods.

Kommunen har också haft avgränsningssamråd gällande undersökningen med Länsstyrelsen i Stockholms län, som delar kommunens bedömning (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2018, diarienummer 402-52484-2018).

3 Metod och bedömning

3.1 Metod och bedömningskala

För att bedöma vilken konsekvens som uppstår för olika miljöaspekter vägs planområdets bedömda värde eller känslighet samman med den påverkan som genomförandet av planen medför med hjälp av en matris enligt Tabell 1. **Fel! Hittar inte referensskälla.Fel! Hittar inte referensskälla.Fel! Hittar inte referensskälla.**

Tabell 1. Bedömningskala för positiva och negativa konsekvenser. Samtliga bedömningar utgör en risk för negativa respektive en potential för positiva konsekvenser.

	Litet värde	Märkbart värde	Högt värde	Mycket högt värde
Stor negativ påverkan	Små konsekvenser	Märkbara konsekvenser	Stora konsekvenser	Mycket stora konsekvenser
Märkbar negativ påverkan	Små konsekvenser	Små – märkbara konsekvenser	Märkbara konsekvenser	Stora konsekvenser
Liten negativ påverkan	Obetydliga konsekvenser	Små konsekvenser	Små konsekvenser	Små – märkbara konsekvenser
Ingen/obetydlig påverkan	Obetydliga konsekvenser			
Liten positiv påverkan	Obetydliga konsekvenser	Små konsekvenser	Små konsekvenser	Små – märkbara konsekvenser
Märkbar positiv påverkan	Små konsekvenser	Små – märkbara konsekvenser	Märkbara konsekvenser	Stora konsekvenser
Stor positiv påverkan	Små konsekvenser	Märkbara konsekvenser	Stora konsekvenser	Mycket stora konsekvenser

4(56)

RAPPORT
2019-09-26
SAMRÅDSHANDLING
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING STADSPARKEN, VÄRMDÖ
KOMMUN

Sammanvägningen enligt Tabell 1 medför att om ett område med högt värde påverkas i stor omfattning innebär det stora negativa konsekvenser medan små störningar i ett område med lågt värde innebär små negativa konsekvenser.

Under miljöbedömningsprocessen anpassas planen för att minimera negativ miljöpåverkan och förslag på skyddsåtgärder arbetas fram. En del skyddsåtgärder kan vara rekommenderade åtgärder som kan fastställas eller genomföras i senare skeden av planerings- och byggprocessen medan andra resulterar i åtgärder som fastställs som planbestämmelser. I konsekvensbedömningen beaktas de åtgärder som fastställs som planbestämmelser.

En konsekvensbedömning görs genom att utgå från värde och påverkan med hjälp av bedömningsskalan. För att beskriva konsekvenserna används matrisen i **Fel! Hittar inte referenskölla..**

3.2 Bedömningsgrunder

För att kunna göra bedömningar av de förändringar som planen medför för olika miljöaspekter används relevanta lagar, förordningar, föreskrifter, mål, riktlinjer och regelverk.

Hållbarhetsmålen och miljökvalitetsmålen

De globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030 innebär att vi ska uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld. De svenska miljömålen omfattar den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen.

Miljökvalitetsmål

Riksdagen har beslutat att det övergripande målet för Sveriges miljöpolitik är att till nästa generation lämna över ett samhälle där landets stora miljöproblem är lösta. För att uppnå generationsmålet har 16 miljökvalitetsmål antagits. De som berör denna strategiska miljöbedömning är:

- God bebyggd miljö
- Hav i balans och levande kust och skärgård
- Ett rikt växt- och djurliv

Värmdö kommuns miljömål

Värmdös kommunfullmäktige tog beslut om lokala miljömål i juni 2016. Målen är utformade efter de nationella miljökvalitetsmålen och beskriver Värmdös vision och prioriterade områden inom miljöarbetet. Målen är sex till antalet men berör alla de 16 nationella miljökvalitetsmålen som kommunen är ålagd att arbeta med. Miljömålen anger fokus fram till år 2030 för att överensstämna med kommunens översiktsplan.

God bebyggd miljö

Målet handlar om att miljö- och naturvärden ska bibehållas och vara nära och tillgängliga för invånarna. Kulturvärden ska tillvaratas.

Begränsad klimatpåverkan

Målet handlar bland annat om att trafiksystem ska vara miljöanpassade.

Grundvatten av god kvalitet

Giftfri miljö

Hav i balans, levande kust och skärgård, ingen övergödning

Målet handlar bland annat om att biologisk mångfald ska bevaras.

Ett rikt växt- och djurliv

Målet handlar om att Värmdö ska präglas av ett rikt växt- och djurliv och invånarna ska ha nära till natur och rekreation.

Översiktsplan

I översiktsplan för Värmdö kommun anges att vid planering ska miljöbalken tillämpas bland annat genom att värdefulla kultur- och naturmiljöer skyddas och vårdas. För riksintressen anges att områden av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som motverkar långsiktigt hållbart nyttjande av intressen för kulturmiljövård och att utveckling inte ska leda till att riksintressen skadas påtagligt. En generell rekommendation är att tillkommande bebyggelse ska prövas restriktivt inom område för riksintresse med utgångspunkt från syftet med riksintresset och rekommendationer för respektive område.

Översiktsplanen anger att Värmdö ska utvecklas till en unik kombination av naturens stilla skönhet och en mer stadslik livsstil. Satsningar ska ske på gröna kilar, stränder och vikar med stor biologisk mångfald. Målen för grönstrukturen är att grönstrukturens värde som spridningskorridor för växter och djur samt som rekreativområde för människor ska bibehållas, samt att gröna kilar och värdekärnor ska bibehållas för att öka natur- och rekreativvärden.

Grönstrukturplan

En grönstrukturplan finns för Gustavsberg och den antogs i kommunfullmäktige den 26 mars 2014. Grönstrukturplanen visar vilka viktiga spridningsstråk och vilka barriärer, till exempel vägar, bebyggelse och vattenområden som finns. Grönstrukturplanen är ett vägledande styrdokument som används i arbetet med grönstrukturens kvalitet, skydd och tillgänglighet.

Framtidens Gustavsberg – Miljöprogram

Miljöprogrammet Framtidens Gustavsberg är kopplat till detaljplaner för bland annat centrum. Programmet bygger på ekologisk, social, ekonomisk och fysisk bärkraft. Programmet har sin grund i de nationella miljömålen. Mål som berör stadsparken är att alla ska ha nära till bra utemiljöer och kunna gå till naturområden. Programmet anger att dagvatten i Gustavsberg ska göras till en resurs i miljön. Vattnet ska nyttjas för växtlighet och som vattenspeglar där det är möjligt.

6(56)

RAPPORT
2019-09-26
SAMRÅDSHANDLING
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING STADSPARKEN, VÄRMDÖ
KOMMUN

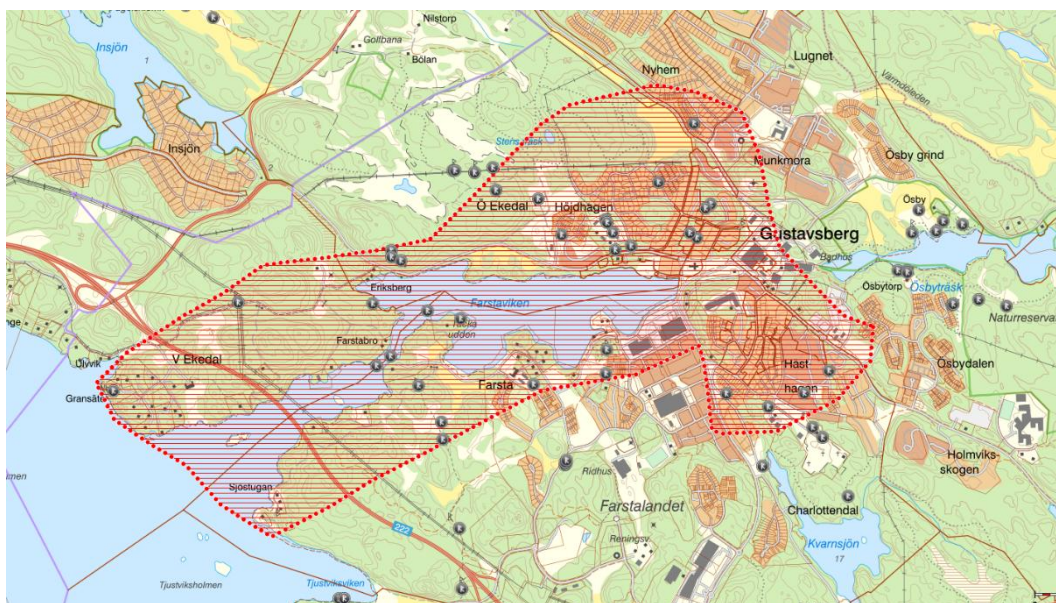
3.2.1 Kulturmiljö och landskapsbild

Planförslaget rör några enskilda byggnader avseende ombyggnad eller tillbyggnad men inte på ett sätt som bedöms ha en samlad påverkan som i miljöbedömningen räknas som betydelsefull. Förändringarna hanteras därför från fall till fall genom respektive kommande bygglovsprocess. Riksantikvarieämbetets handbok för kulturmiljövårdens riksintressen har använts som stöd för bedömning av planförslagets påverkan på riksintresset.

Miljöbalken 3 kapitlet 6 § - Riksintresse

Området omfattas av kulturhistoriska värden som utgör en väsentlig del av förståelsen för den lokala historiska utvecklingen och upplevelsen av Gustavsbergs karaktär och särdrag. Läsbarheten består av fysiska uttryck och egenskaper som objekt, karaktärsdrag, strukturer, funktioner och samband. Det är åtgärdens konsekvenser för denna läsbarhet som ska analyseras vid en bedömning av risk för påtaglig skada. I de fall den föreslagna åtgärden innebär att de riksintressanta uttrycken och karaktärsdragen, eller delar av dessa, förloras eller förvanskas bör skadan bedömas som påtaglig. Målet vid varje åtgärd bör alltid vara att undvika risk för påtaglig skada på riksintressets egenskaper och uttryck.

I bedömningen ingår även ett resonemang kring de samlade konsekvenserna av flera olika typer av åtgärder/utveckling inom riksintresset som stort, det vill säga kumulativa effekter och den påverkan de får för läsbarheten av riksintressets uttryck.

Figur 3. Riksintresse för kulturmiljövården Gustavsberg [AB 56]. Utsnitt FMIS, RAÄ.

Gustavsberg [AB 56]

Motivering:

Brukssamhälle med obruten industriell verksamhet alltsedan 1600-talet och det samhälle detta skapat, framför allt präglad av 1800-talets patriarkaliska industrisamhälle och 1900-talets industri med anknytning till folkhemstanken och Kooperationen KF (Industrimiljö).

Uttryck för riksintresset:

Byggnader och anläggningar som visar de olika tidsskikten i brukssamhällets utveckling. Industribyggnader för olika ändamål, där industriprocessens alla led kan följas samt kontorsbyggnader och andra anläggningar för produktionen. Offentliga byggnader samt bostäder av olika typ och för skilda sociala grupper. Planering av utbyggnadsområden från 1930, 40- och 50-talen där denna bygger vidare på den gamla brukskaraktären. I området ingår även: Sommarnejemiljö med sommarvillor från 1870- och 1880-talen vid Farstasundet väster om Gustavsbergs samhälle, som i sin utformning speglar tidens arkitekturströmningar, bland annat den fornnordiska inspirationen.

Matrisen nedan används vid bedömning om risk för påtaglig skada. Vid en konsekvensbedömning bör planförslaget, för att undvika negativ påverkan på riksintresset, inte landa inom matrisens rosa och röda fält. Det är när platsens historiska kontext inte förblir läsbar som bedömningen landar i att miljön förvanskas eller skadas. För att undvika en förändring som skadar riksintresset bör åtgärden anpassas så att den antingen förstärker riksintresseområdets karaktär eller säkerställer att områdets värden förblir opåverkade.

	Förändring						
Områdets värden kommer att	förädlas	förökas	förstärkas	förbli oförändrad	försvagas	förvanskas	försvinna
Innebörd	förbättring			neutral påverkan	skada	påtaglig skada	
Förhållnings-sätt	Inspirera - stärka Berika			Hänsyn bruka varsamt	Hindra - lindra minimera skada	Ej tillåtlig Undvika skada	

Handlingsutrymmet från att stärka, förbättra till att förhindra det otillåtna. Ambitionsnivån med en utveckling inom riksintresseområden bör vara att åstadkomma lösningar där platsens kulturhistoriska värden berikar ett projekt, dvs. verkar inom det gröna fältet.

Figur 4. Matris för bedömning om risk för påtaglig skada. Handbok för kulturmiljövårdens riksintressen, Riksantikvarieämbetet, 2014.

Kulturminneslagen 4 kapitlet - Kyrkliga kulturminnen

I Gustavsberg är det endast kyrkan som skyddas i enlighet med Lag (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML). Ingrepp eller annan förändring kräver länsstyrelsens tillstånd.

Plan- och bygglagen 2 kapitlet 6 § - Hänsyn till stads- och landskapsbilden

I enlighet med denna paragraf ska hänsyn tas till stads- och landskapsbilden och platsens natur- och kulturvärden. Bebyggelseområdets särskilda historiska,

kulturhistoriska miljömässiga och konstnärliga värden ska skyddas. Befintliga karaktärsdrag ska respekteras och tas tillvara. Byggnader ska utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till:

- stads- och landskapsbilden
- natur- och kulturvärdena på platsen
- en god helhetsverkan.

Stads- och landskapsbildvärden, när det gäller karaktären, behandlas till stor del i det här fallet under Miljöbalken 3 kapitlet 6 § - Riksintresse, som en komplettering har dock en fysisk beskrivning lagts till av områdets rumslighet och rörelsemönster.

Bedömningsgrunder för miljökonsekvensbeskrivningen ligger som följande:

Värde/ Känslighet	Beskrivning	Exempel
Mycket högt	Områden som har unika visuella värden i form av sammanhållen karaktär, utblickar, landmärken eller visuella stråk och som är välbesökta av allmänheten Företrädesvis områden av nationell betydelse	<ul style="list-style-type: none"> • Kust-, skärgårds- och fjällmiljöer • Öppna landskap och dalgångar • Stadsmiljöer med unika värden • Områden med landskapsbildskydd • Karaktäristiska siluetter
Högt	Områden som i stor utsträckning har sammanhållen karaktär, utblickar, landmärken, visuella stråk eller andra visuella värden och som är välbesökta av allmänheten Företrädesvis områden av regional betydelse	<ul style="list-style-type: none"> • Öppna landskap och dalgångar • Sammanhängande hävdade ängs- och betesmarker • Små sammanhängande jordbruksmarker, omväxlande med skog och hagmarker s.k. mosaiklandskap
Måttligt	Områden som i viss utsträckning har sammanhållen karaktär, utblickar, landmärken, visuella stråk eller andra visuella värden och som är bebodda och/eller besöks av allmänheten	<ul style="list-style-type: none"> • Småskaliga områden i ett annars homogent landskap (t.ex. hag- och betesmarker i ett skogslandskap, gårdsmiljöer och sjöar)
Litet	Områden som i liten utsträckning har utblickar, landmärken eller visuella stråk Glesbebyggt och ej välbesökt av allmänheten	<ul style="list-style-type: none"> • Homogena landskap av industriell karaktär och/eller påverkade av storskalig infrastruktur • Slutna skogslandskap med låga upplevelsevärden

Plan- och bygglagen 8 kapitlet 13 § - Förvanskningförbudet

Enligt 8 kapitel 13 § gäller att byggnader, bebyggelseområden och allmänna platser som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt inte får förvanskas. Enligt Boverket sker en förvanskning när en eller flera av de

egenskaper som gör byggnaden särskilt värdefull går förlorade. Förvanskingsförbudet gäller vid alla ändringar, såväl exteriört som interiört, och oberoende av om en åtgärd är bygglovs- eller anmälningspliktig eller inte.

Plan- och bygglagen 8 kapitel 17 § - Varsamhetskravet

Varsamhetskravet gäller för all bebyggelse oavsett kulturhistoriskt värde. Enligt plan- och bygglagens 8 kapitel 17 § ska ändringar göras varsamt med hänsyn till byggnadens karaktär och värden. Kravet på varsamhet gäller inte enbart enskilda byggnader utan även hela bebyggelsemiljöer.

3.2.2 Naturmiljö

Lagkrav och skydd samt riktvärden, handlingsplaner med mera

Bedömningarna grundarna sig i de miljökrav som miljöbalken ställer vilka i sin tur grundar sig i de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalkens 2: a kapitel. Hänsynsreglerna ska användas i alla sammanhang där miljöbalkens bestämmelser gäller. Bedömningar inom planområdet utgår även från miljöbalkens 3:e, 7:e och 8:e kapitel. Tredje kapitlet omfattar 1, 3 och 6§§. Första paragrafen handlar om god hushållning och i tredje paragrafen anges att mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. I 6§ anges att mark- och vattenområden som är särskilt känsliga ur ekologisk synvinkel ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Det anges särskilt att behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter särskilt ska beaktas.

Artskyddsförordningen är en författning som utgår med stöd av miljöbalkens 8 kapitel som omfattar skydd för djur- och växtarter. Det handlar om fridlysning enligt 4§ (fladdermöss) och 9§ (gullviva, liljekonvalj) artskyddsförordningen. Fladdermössen i Sverige är förutom skyddade av artskyddsförordningen även skyddade av den europeiska konventionen Eurobats, vilken omfattar skydd även av fladdermössens boplatser och viktigaste jaktrevir.

Ett av de åtgärdsprogram som Naturvårdsverket tagit fram för att minska antalet hotade arter i Sverige är åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd (Naturvårdsverket 2012). Syftet med åtgärdsprogrammet är att säkra framtiden för dessa träd och den biologiska mångfald som är knuten till dem. Med särskilt skyddsvärda träd avses jätteträd, mycket gamla träd och grova hålträd av naturligt förekommande trädslag. De träd som bedöms vara särskilt skyddsvärda har stor betydelse för bevarandet av biologisk mångfald och för att uppfylla flera av riksdagen antagna miljö kvalitetsmål. Om en åtgärd planeras så att den kan komma att påverka ett sådant träd ska samråd ske enligt miljöbalken.

Arbetet med handlingsplan för grön infrastruktur har pågått i landet sedan 2016 och har redovisats till departementet 1 oktober 2018. Handlingsplanen i Stockholms län anger bland annat att tall- samt ädellövträdsmiljöer hör till de skogstyper där Stockholms län har så biologiskt värdefulla förekomster att de kan betraktas som ansvarsmiljöer för länet. Handlingsplanen blir viktig att förhålla sig till vid fortsatt planering av stadsparken.

10(56)

RAPPORT
2019-09-26
SAMRÅDSHANDLING
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING STADSPARKEN, VÄRMDÖ
KOMMUN

3.2.3 Strandskydd

Strandskyddets syfte är tvådelat, dels att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och dels att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv (7 kapitlet 13 § miljöbalken). Strandskyddet gäller 100 meter ut i vattnet och in i land. Inom strandskyddat område är det förbjudet att uppföra nya eller ändra befintliga byggnader, gräva eller förbereda byggnationer, utföra anläggningar som förhindrar allmänheten att nå annars tillgänglig mark eller vidta åtgärder som väsentligen förändrar livsvillkoren för växter och djur (7 kapitlet 14 och 15 §§ miljöbalken).

I miljöbalken 7 kapitlet 18 g § anges att om strandskyddet har upphävts för ett område med en bestämmelse i en detaljplan enligt plan- och bygglagen gäller strandskyddet åter om detaljplanen ersätts med en ny detaljplan. Enligt 10 a § i lagen om införande av miljöbalken (1998:811) ska strandskydd återinträda när en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan enligt plan- och bygglagen (2010:900), detta gäller även när en detaljplan för ett område som tidigare har omfattats av en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan (Naturvårdsverket, 2012b).

För att upphäva strandskyddet i ny detaljplan krävs att:

1. strandskyddets två syften inte åsidosätts
2. det finns särskilda skäl enligt 7 kapitlet 18c § miljöbalken.

3.2.4 Vatten

Miljö kvalitetsnorm

Svensk vattenförvaltning syftar till att vi ska förbättra våra vatten och skapa en långsiktigt hållbar förvaltning av våra vattenresurser. Vattenförvaltningen omfattar sjöar, vattendrag, kust- och övergångsvatten samt grundvatten. Det övergripande målet för vattenförvaltningen är att uppnå god vattenstatus till år 2021, eller senast till år 2027. God status innebär god ekologisk- och vattenkemisk status i alla inlands- och kustvatten. För grundvatten innebär det, förutom god vattenkemisk status även god kvantitativ status. Planområdet avrinner till Farstaviken som hör till vattenförekomsten Baggensfjärden, vilken därmed utgör recipient för dagvatten.

Varje vattenförekomst har en miljö kvalitetsnorm (MKN). Normen fastställs med stöd av 5 kapitlet miljöbalken, enligt vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens föreskrift, HVMFS 2013:19 samt HVMFS 2015:4. Normerna är ett rättsligt verktyg och ställer krav på vattnets kvalitet vid en viss tidpunkt. Statusen för en vattenförekomst får inte försämrats i samband med en åtgärd (SFS 2004:660). Dessutom får inte heller någon av kvalitetsfaktorerna som statusen grundas på försämrats i enlighet med den så kallade Weserdomen (HaV, 2016).

Värmdö kommuns dagvattenpolicy

Värmdö kommun har antagit en dagvattenpolicy som utgör ett ställningstagande om grundprinciperna för dagvattenhanteringen i kommunen (Värmdö kommun, 2012). Som utgångspunkt konstateras att det i första hand är recipienten eller den mottagande

markens känslighet som avgör hur dagvattenhanteringen ska utformas. Infiltration av alltför förorenat dagvatten bör inte ske. Infiltration bör inte heller ske av rent dagvatten om marken där vattnet infiltrerar är förorenad. I samband med exploatering ska varken flöden eller föroreningar öka. Enligt policyn ska kommunen arbeta för att uppnå följande mål:

- Dagvatten tas om hand så nära källan som möjligt.
- Grundvattenbalansen bibehålls.
- Övergödning och förorening av grundvatten, insjöar och vattendrag minimeras.
- Dagvatten och spillvatten separeras.
- Bebyggelsemiljöer berikas genom att vattenprocesserna synliggörs.
- Ny bebyggelse planeras så att även framtida, högre flöden kan hanteras utan risker.
- Skador orsakade av dagvatten inte uppkommer på fastigheter och anläggningar.
- Snöupplag lokaliseras till lämpliga platser så att förorenat smältvatten inte släpps ut i miljön.

Översvämning

Enligt plan- och bygglagen ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet, bland annat med hänsyn till risken för översvämning (2 kapitlet 5 §). Ny bebyggelse behöver lokaliseras, placeras och utformas så att den är lämplig med hänsyn till kommande klimatförändringar med avseende på risken för översvämning. Översvämning kan i första hand komma att ske till följd av skyfall eller stigande havsvattennivå, för vilka klimatförändringar kan ha en förstärkande effekt.

Höjning av havsnivåer

För att minska risken för att skador uppstår till följd av höjning av havsnivån rekommenderar Länsstyrelsen i Stockholms län att ny bebyggelse och samhällsfunktioner av betydande vikt längs länets Östersjökust placeras ovanför nivån 2,70 meter¹ (Länsstyrelsen, 2015). Rekommendationen är baserad på ett 100-års vattenstånd² år 2100 (1,75 meter) och en säkerhetsmarginal som inkluderar extrema tillfälliga väderförhållanden, så som vind och vågor (0,90 meter). Även nivåer för viss allmän platsmark kan behöva regleras, till exempel gatumark, för att säkerställa att samhällsfunktioner av betydande vikt kan upprätthållas.

Den förväntade höjningen av havsnivån beror främst av termisk expansion och avsmältning av glaciärer och landisarna Grönland och Antarktis. I Stockholms län kompenseras havsnivåhöjningen delvis av landhöjningen som förväntas uppgå till 0,3–0,5 meter fram till år 2100.

¹ Räknat i höjdsystem RH2000

² Sannolikheten för 100-årsnivån är 1 % för varje enskilt år, medan den för en hel 100-årsperiod är 63 %.

Skyfall

För att hantera skyfall i fysisk planering har Länsstyrelsen i Stockholms län (2018) tagit fram följande rekommendationer:

- Ny bebyggelse ska planeras så att den inte tar skada eller orsakar skada vid en översvämning från minst ett 100-årsregn
- Risken för översvämning från ett 100-årsregn ska bedömas i detaljplan och eventuella skyddsåtgärder ska säkerställas
- Samhällsviktig verksamhet ska ges en högre säkerhetsnivå och planeras så att funktionen kan upprätthållas vid en översvämning
- Framkomligheten till och från planområdet ska bedömas och vid behov säkerställas

3.2.5 Buller

Buller är oönskat ljud som på något vis kan påverka hälsan och möjligheten till en god livskvalitet. Påverkan på människor beror på vilken typ av buller det är, vilken styrka det har, vilka frekvenser det innehåller, hur det varierar över tiden och i vilken situation vi utsätts för det.

I Sverige finns en miljö kvalitetsnorm för omgivningsbuller. Enligt förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675) utgörs normen inte av något gränsvärde utan en målsättning eller strävan till att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. För att följa normen ska kommuner med fler än 100 000 invånare ta fram åtgärdsprogram för att minska bullerstörningar. I Värmdö kommuns fall, som har färre än 100 000 invånare, ska strävan vara att begränsa buller, vilket bland annat styrs av miljöbalkens hänsynsregler.

Naturvårdsverket ger vägledning om riktvärden för buller beroende på bullerkällan och vem som utsätts för bullret. För att utreda bullersituationen undersöks dels de ljudnivåer som markanvändningen i planförslaget förväntas orsaka, dels hur bullerkällor utanför planområdet påverkar markanvändningen inom det. Bullerpåverkan sträcker sig utanför planområdet och avgränsas därför inte av planområdets gränser.

Bullerkällor inom det aktuella planområdet och dess omgivning är trafik och industriverksamhet. Eventuell påverkan från dessa bullerkällor bedöms främst uppstå vid bostäder, förskolor och parken, se Tabell 2, Tabell 3 dygnsmedelvärde för ljudnivån medan maximal ljudnivå för trafik representerar den mest bullrande fordonstypen under en kort period dygnsmedelvärde för ljudnivån medan maximal ljudnivå för trafik representerar den mest bullrande fordonstypen under en kort period.

Tabell 2. Naturvårdsverkets riktvärden för trafikbuller som inte bör överskridas vid bostäder och undervisningslokaler.

	Ekvivalent ljudnivå, dB(A)	Maximal ljudnivå, dB(A)
<i>Trafikbuller utomhus vid bostäder</i>		
<i>Fasad, nybyggnation</i>	60	-
<i>Fasad, nybyggnation bostad <35 m²</i>	65	
<i>Uteplats, nybyggnation</i>	50	70
<i>Fasad, befintliga bostäder</i>	55	-
<i>Uteplats, befintliga bostäder</i>	55	70
<i>Buller från väg- och spårtrafik i utomhusmiljö vid förskola</i>		
<i>Lek, vila och pedagogisk verksamhet, nybyggd</i>	50	70
<i>Övriga vistelseytor</i>	55	70
<i>Lek, vila och pedagogisk verksamhet, äldre</i>	55	70

Nybyggd förskola avser förskola som inlett sin verksamhet efter september 2017. Planförslaget omfattar både en befintlig och en ny förskola. Planförslaget omfattar även en transformatorstation som ger upphov till industribuller, se Tabell 3 för riktvärden för industribuller. Naturvårdsverket anger i en rapport (5442) att den ekvivalenta ljudnivån i parker inte bör överstiga 45–50 dB(A) eller en ljudnivå som är 10–20 dB lägre än omgivningen, om den överstiger 45–50 dB(A), för att upprätthålla en god ljudnivå.

Tabell 3. Naturvårdsverkets riktvärden för industri- och verksamhetsbuller.

Tidpunkt	Ekvivalent ljudnivå, dB(A)			Maximal ljudnivå, dB(A)
	06-18	18-22	22-06	22-06
<i>Utgångspunkt för olägenhetsbedömning vid bl.a. bostäder och förskolor</i>	50	45	40	55
<i>Övriga vistelseytor inom skolgården</i>	45	40	35	50

3.2.6 Risk

Farligt gods utgörs av ett flertal olika ämnen vars fysikaliska och kemiska egenskaper varierar. Gemensamt för ämnen som klassas som farligt gods är att de i sig själv eller i kontakt med andra ämnen (exempelvis luft och vatten) kan orsaka skada på människor, djur och miljö.

Vid transport av farligt gods utgörs de huvudsakliga riskkällorna av en eller flera av följande konsekvenser: brand, explosion och utsläpp av giftiga eller frätande kemikalier (i vätske- eller gasform). Det dimensionerande avstånd inom vilket en olycka kan påverka omgivningen beror på vilket ämne som är involverat och typ av bebyggelse som riskerar att utsättas för skada.

Länsstyrelsen i Stockholms län tog 2016 fram vägledningen *Riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods (2016b)*. I Tabell 4, nedan, presenteras de skyddsavstånd som Länsstyrelsen rekommenderar till vägar där farligt gods transporteras beroende på typ av bebyggelse. Avstånden i tabellen mäts från närmaste vägkant. Vidare så anser Länsstyrelsen att möjliga risker ska studeras vid exploatering närmare än 150 meter från en riskkälla.

Tabell 4. Länsstyrelsens rekommenderade skyddsavstånd till vägar där farligt gods transporteras beroende på typ av bebyggelse.

Riskkälla	Typ av bebyggelse	Avstånd
Väg med transport av farligt gods	Drivmedelsförsörjning (obemannad), odling och djurhållning, parkering (ytparkering), trafik	Zon A 0 – 40 meter
	Tekniska anläggningar, drivmedelsförsörjning (bemannad), industri, kontor, friluftsliv och camping, parkering (övrig parkering), verksamheter	Zon B 40 – 75 meter
	Bostäder, centrum, vård, detaljhandel, tillfällig vistelse, besöksanläggningar, skola	Zon C 75 – 150 meter

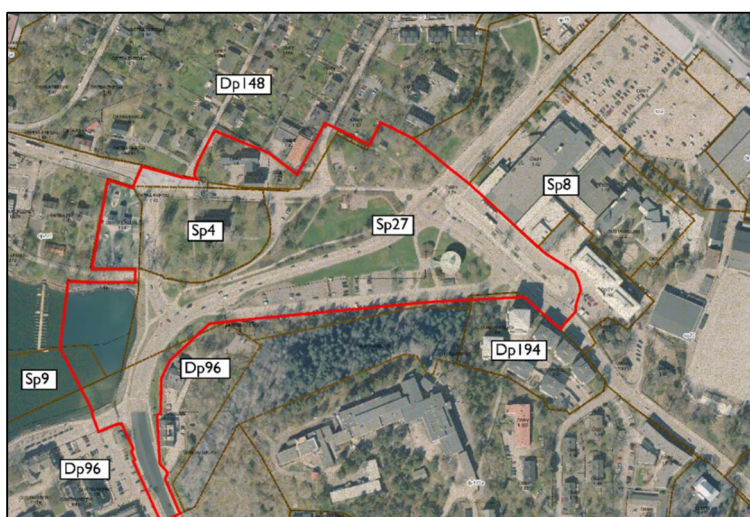
4 Nulägesbeskrivning

4.1 Gällande detaljplaner

Inom planområdet finns sex gällande detaljplaner:

Tabell 5. Tabellen visar vilka detaljplaner som gäller idag i området.

Detaljplan	Laga kraft	Markanvändning
Stadsplan 4 Gustavsbergs samhälle	1965-02-24	Allmänt ändamål [A]
Stadsplan 9 Gustavsberg 1:6 och 1:7	1969-01-20	Vattenområde [V]
Stadsplan 27 Gustavsberg 2:1 och Ösby 1:1	1983-02-22	Park/Plantering, Gata/Torg och Allmänt ändamål [A]
Detaljplan 96 Gustavsberg Hamn	2002-07-25	Centrum [C], Huvudgata, Torg, Vattenområde [W ₁]
Detaljplan 148 Ebbalundsområdet	2005-11-30	Lokalgata och Bostadsändamål [B]
Detaljplan 194 Gustavsberg 2:5	2012-01-10	Bostadsändamål [B]

Figur 5. Kartan visar var de olika planerna gäller, se bruna linjer på kartan.

16(56)

RAPPORT
2019-09-26
SAMRÅDSHANDLING
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING STADSPARKEN, VÄRMDÖ
KOMMUN

4.2 Kulturmiljö och landskapsbild

Landskapets uppbyggnad

I det större sammanhanget är parken en del av en stor dalgång som sträcker sig från Farstaviken i väst förbi Gustavsbergs centrum och Ösby Träsk till Torsbyfjärden i öster.

Figur 6. Sprickdalslandskap, fågelperspektiv – vy mot nordöst (planområdet inringat). Bild: Baserad på Google maps.

Trots att kopplingen är tydlig ur fågelperspektiv är den mindre självklar från marknivå, detta på grund av att vattnet försvann vid ifyllning av Grundmarn (Bagarns träsk) och Rudmarn samt Gustavsberg centrum's avskärmande bebyggelse.

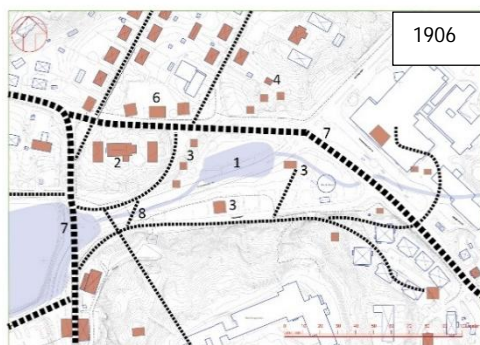
Parken är dock inramad av högre topografi i norr och söder som gör sprickdalslandskapets karaktäristiska stora höjdskillnader fortfarande delvis läsbara.

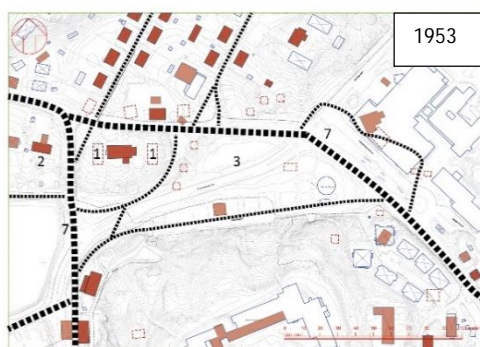
Figur 7. Områdets höjdskillnader, terrängskuggning över topografiska kartan (planområdet inringad). Bild: Baserad på Lantmäteriets underlag.

Historisk utveckling

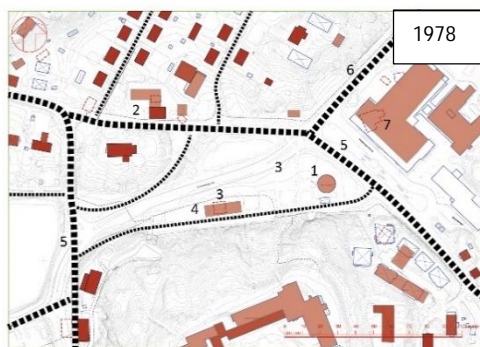
Här följer en kortfattad beskrivning av de största fysiska förändringarna som har präglat planområdet över det senaste seklet. Analyskartor har kopplats till historiskt kartmaterial, exempelvis Häradskartan 1906, samt Generalplan från 1953 respektive 1978 och dagens uppbyggnad och strukturer.

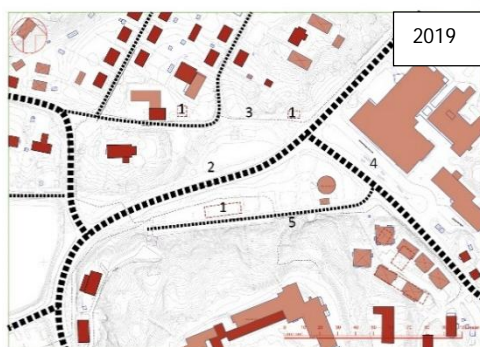
- 1 Bagarns träsk/Grundmarn är tongivande för landskapet.
- 2 Kyrkan är nybyggd.
- 3 Tvättstuga, bageri, verkmästarbostad, bostadskaserner runt sjön.
- 4 Bolagsboden/Konsumettan/Kyrkettan.
- 5 Kyrkstallet.
- 6 Blomkulan, ursprungligen bostadshus.
- 7 Nuvarande Värmdövägen och Gamla Skärgårdsvägen är huvudstruktur för vägar.
- 8 Mindre gångstråk runt sjön.

- 1 Bostadskasernerna vid kyrkan har rivits.
- 2 Blomkulan har blivit samhällets första förskola under 1940-talet.
- 3 Bagarns träsk/Grundmarn har fyllts igen under 1930- och 40-talet med fyllningsjord, porslinskross, tegel, glas.
- 4 Nuvarande Värmdövägen och Gamla Skärgårdsvägen bildar fortfarande en huvudstruktur.

- 1 Runda huset har uppförts 1954 som kommunalhus.
- 2 Konsumettan hyser annan verksamhet då storskalig centrubildning med trafikapparat anlades i mitten på 1960-talet.
- 3 Tvättstugan och bageriet har rivits.
- 4 M-huset vid Bagarvägen har uppförts.
- 5 Nuvarande Värmdövägen och Gamla Skärgårdsvägen bildar fortfarande en huvudstruktur som har utökats med Blekängsvägen (6) norr om den nya storskaliga centrubildningen (7).

- 1 Flera byggnader har försvunnit i eldsvåda eller rivits; verkmästarbostaden respektive M-huset.
- 2 Gustavsbergs allé, som i mitten av 1980-talet anlades mitt igenom kyrkparken och än idag utgör en stark barriär i landskapet.
- 3 Genomfartsleden mellan kyrkan och Kyrkettan upphörde, Värmdögatans östra del har stängts för biltrafik.
- 4 Den forna Bagarvägen har fått karaktären av ett stråk snarare än väg och upphör i väster.

Planområdet omfattar flera byggnader med mycket högt kulturhistoriskt värde där kyrkan, före detta kommunalhuset Runda huset och Kyrkettan utgör viktiga symbolbyggnader som reflekterar riksintressets uttryck avseende offentliga byggnader. Kyrkstallet och den nuvarande förskolan Blomkulan är en del av det sena 1800-talets mer intima bostadsmiljö vilket framgår i dagens kulturlandskap vid planområdets gränser mot norr respektive väster. Inom området låg från mitten av 1800-talet Gustavsbergs första centrum med tvättstuga vid sjön, bageri och Uppköpsföreningens bod (senare Konsumettan, och nuvarande Kyrkettan). Den offentliga prägeln har successivt förstärkts bland annat med 1960-talets centrumbildning.

Figur 8. Flygfoto, troligen 1950-tal då Runda huset syns i högra hörnet.

Ett dominerande inslag i landskapsbilden var fram till 1940-talet sjön Grundmarn (Bagarns träsk) som då fylldes igen av restmaterial från porslinsfabriken, vilket förklarar den idag öppna obebyggda gröna ytan som är en del av nuvarande Kyrkparken. Lågpunkten, där sjön då var belägen, samt de tre höjderna Kvarnberget, Kyrkbacken och Kyrkstallet är tillsammans med områdets starkt gröna prägel de karaktärsdrag som främst dominerar platsen.

Rumslighet

Med rumslighet menas det tredimensionella ordnandet av fysiska element; koncentration eller centralisering, riktning och rytm. Parken är genomskuren av Gustavsbergs allé som med stöd av vegetation skapar mindre landskapsrum norr och söder om vägen. I sin tur innehåller dessa rum olika funktioner, söder om vägen finns ett stort rum dominerat av parkeringsyta och med Runda huset med sin omgivning av grönska som blickfång och solitär i landskapet. Norr om vägen finns olika topografiska förutsättningar. I väster finns kyrkan på en höjd accentuerad av naturstenmur och trappor. Till öster ett lågt liggande mer intimt landskapsrum inramad av vegetation, nu med nytt inslag i form av fotoutställningsplats. Öster om Värmdögatan finns en välbesökt lekplats placerad i böljande topografi mellan träd, berg i dagen och intill byggnaden Kyrkstallet.

Figur 9. Bilder från området. Kyrkan på höjden, fotoutställningen, böljande topografi och pakeringsytor.

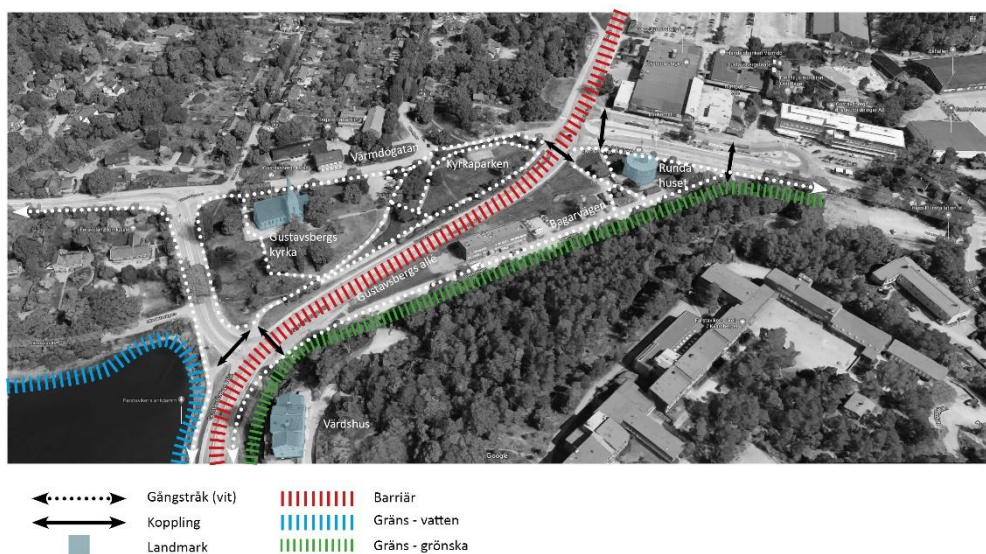
Trots närheten till Farstaviken saknas visuell kontakt med vattnet inom en stor del av parken. Vattenutsikt ges från höjderna. Kyrkans kulle eller andra våningen i Runda huset ger en oavbruten utsikt mot Farstaviken. Från lägre läge finns det dock en viss förståelse för kopplingen till vatten på grund av obebyggd mark och synliga segelbåtsmaster.

Rörelse

Rörelsemönster analyseras enligt en klassisk Kevin Lynch analys med olika typ av stråk, knutpunkter, gränser (inklusive barriär) och landmärken. Parken upplevs av största antal personer idag genom att köra längs Gustavsbergs allé eller förbi dess västra gräns på Gamla Skärgårdsvägen. Mindre trafikerade sekundära gator finns också i form av

Värmdögatan i norr och Bagarvägen i söder. Rörelsemönstret hos rekreationsanvändare är dock i huvudfokus i denna MKB. Med detta menas fotgängare och cyklister som kommer till parken för att stanna ett tag. Här täcker man också in boende i närområdet och de som passerar parken på väg till en annan målpunkt till exempel Gustavsbergs centrum, lekplats, arbetsplats med mera.

Gustavsbergs allén är en stor barriär för nord-sydlig rörelse då övergångsställen är placerade endast på yttersta västra och östra gränsen av parken. Kvarnberget avgränsar rummet i söder med dess branta topografi och omfattande grönska.

Figur 10. Rörelse - stråk, gränser och landmark inom planområdet.

Norr om allén, det som idag kallas Kyrkparken, har ett bra nätverk av tillgängliga gångvägar och stigar som korsar och kopplar ihop parkens olika delar. Söder om allén kan rörelse ske från väst till öst på Bagarvägen längs foten av Kvarnberget eller mot nord-syd på gångväg framför Runda huset. Runda huset är ett av två landmärken inom parken, där det andra utgörs av Gustavsberg kyrka. Lite utanför planområde ligger i söder Vårdshuset och Vattentornet vilka båda bidrar till orienterbarhet och stadens identitet.

4.3 Naturmiljö

Planområdet ligger i en övergång mellan sprickdals- och skärgårdslandskapet med typiska särdrag som berg i dagen på höjderna och mellanliggande dalgångar som utgörs av lera. Dalgången nedanför kyrkan var tidigare en del av ett sjö- och vattendragssystem mellan Farstaviken i väster och Ösby träsk i öster. I anslutning till den mindre sjön och vattendraget nedanför kyrkan nyttjades marken så sent som vid förra sekelskiftet för slätter (för vinterfoder till djuren).

Figur 11. Häradskartan från förra sekelskiftet visar att en mindre sjö och vattendrag gick igenom planområdets lägsta delar. Kring dem nyttjades marken för slätter.

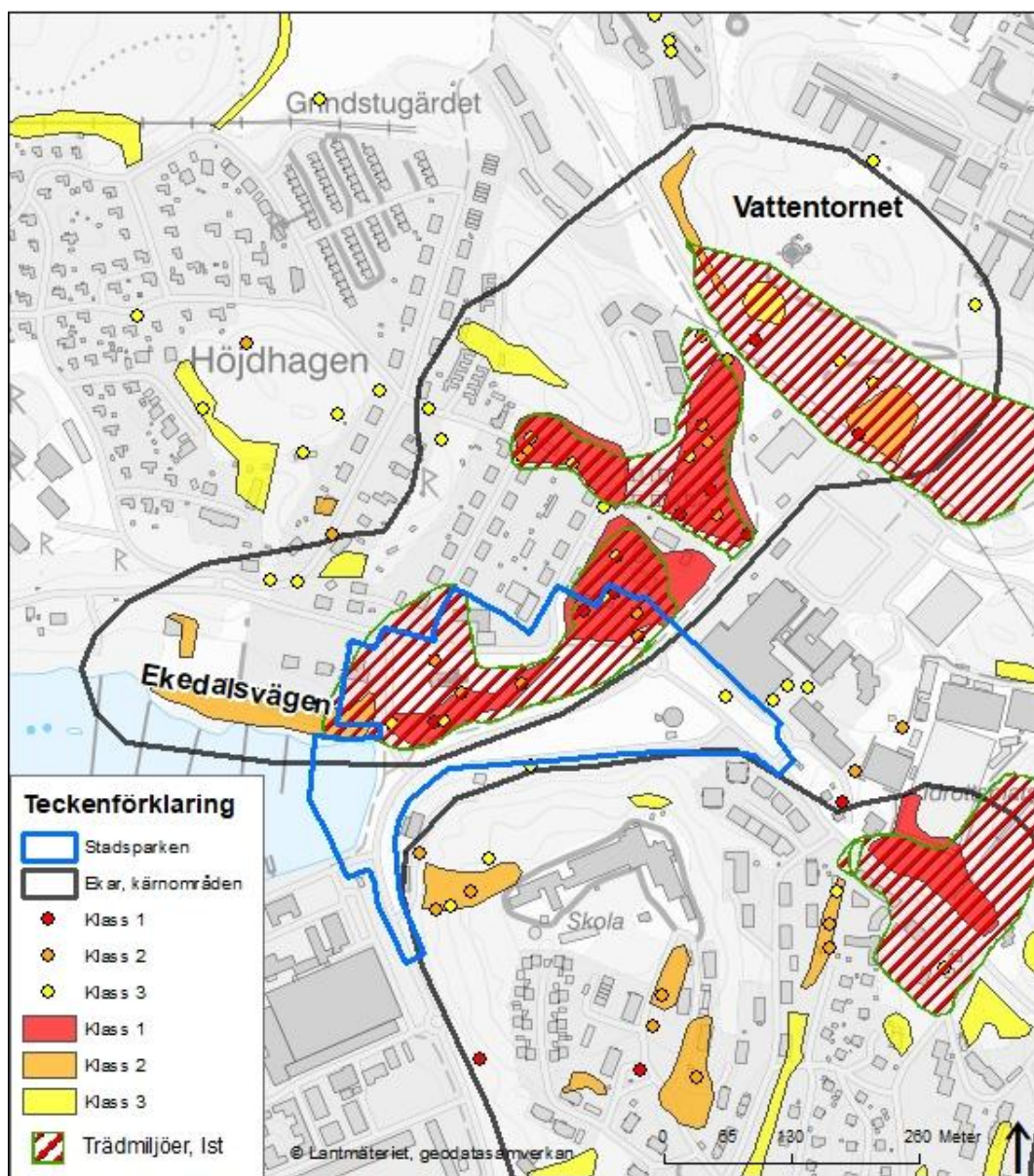
Idag är planområdet parkmark som skärs igenom av vägar, samt gång- och cykelvägar.

Trädinventeringar har gjorts med lite olika syften. Hela planområdet är bedömt som en viktig trädmiljö av Länsstyrelsen i Stockholms län i samband med inventering av särskilt skyddsvärda träd (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2016). Vidare ligger området i ett kärnområde för ek (Värmdö kommun, 2014). Ekarna står öppet och nås av solljus, vilket ger goda förutsättning för många arter som har eken som livsmiljö. En gammal, grov ek kan vara hem åt över 1 000 olika växt- och djurarter om den har god tillgång till solljus. I planområdet har ekarna en lång kontinuitet av att stå öppet då planområdet historiskt har varit ängsmark där vinterfoder till togs djuren.

En tydlig spridningskorridor är stråket från Ekedalsvägen i väster förbi ekarna vid kyrkan till ekmiljöerna mot vattentornet, se Figur 12. Även om området till stora delar är bebyggt finns grönområden med stora ekar bevarade. De fungerar även som korridor för arter knutna till äldre, grova ekar (Linnea – Natur och Ekologi, 2013).

Förutom ek finns även ask, lind, lönn, tall, björk, rönn, hagtorn, fågelbär och kastanj inom planområdet.

En del av planområdet uppvisar en intressant flora med blodnäva, spenört, natt och dag, backskafting, tuvsvingel och parkgröe, de båda senare gamla kulturrester som härstammar från gräsfröinsåningar kring förra sekelskiftet (Värmdö kommun, 2019).

Figur 12. Från Ekedalsvägen mot vattentornet går en tydlig spridningskorridor för eklevande arter.

4.3.1 Naturvårdsträd

I planområdet har 35 naturvårdsträd noterats (Värmdö kommun 2019). Av dessa är det 8 som kan definieras som särskilt skyddsvärda träd. Särskilt skyddsvärda träd är exempelvis jätteträd (stam som är över 1 meter i diametern), ekar och tallar som är äldre än 200 år och hålträd som är över 40 centimeter i diameter (Naturvårdsverket, 2012). 11 träd är bedömda som skyddsvärda då de bedömts vara över 150 år, resterande är noterade som efterföljare till de särskilt skyddsvärda och skyddsvärda träden (Värmdö kommun, 2019). Utmed Värmdövägen, där den går mot Gamla vägen i norr, finns en lindallé precis utanför plangränsen. Allén omfattas som av det generella biotopskyddet enligt 7 kapitlet 11§ och omfattas av planbestämmelse i gällande plan. Planbestämmelsen anger att det är särskilt värdefulla träd som inte får fällas eller på annat sätt påverkas.

Hålträd finns noterade i planområdet och de utgör en viktig livsmiljö för fladdermöss.

4.3.2 Naturvårdsarter

Inom planområdet förekommer liljekonvalj och gullviva som är fridlysta enligt 9 § artskyddsförordningen. Det finns även fladdermöss, dvärgfladdermus, vattenfladdermus och nordfladdermus, som är fridlysta enligt 4 § i artskyddsförordningen. Inventering av fladdermöss har gjorts i kommunen och en rapport finns från 2013 (Värmdö kommun, 2013). Där finns nordfladdermus (tidigare nordisk fladdermus), vattenfladdermus och dvärgfladdermus (även dvärgpipistrell) noterade vid stadsparken.

Tabell 6. Tabellen visar rödlistade och skyddade arter som är noterade i planområdet.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	År	Rödlistekategori	Fridlyst	Källa
Dvärgpipistrell	Pipistrellus pygmaeus	2011		Ja	Artportalen
Vattenfladdermus	Myotis daubentonii	2011		Ja	Artportalen
Nordfladdermus	Eptesicus nilssonii	2011		Ja	Artportalen
Skogsalm	Ulmus glabra subsp. glabra	2013	CR	Nej	Artportalen
Liljekonvalj	Convallaria majalis	2013		Ja	Artportalen
Ask	Fraxinus excelsior	2013	EN	Nej	Artportalen
Gullviva	Primula veris	2019		Ja	Noterad vid platsbesök

På en del av träden har enstaka naturvårdsarter som ekticka (rödlistad som nära hotad, NT) och sotlav (signalart, enligt Skogsstyrelsen, för gamla och oftast solitärt uppvuxna ädellövträd) observerats.

4.4 Strandskydd

Utmed Farstavikens strand inom planområdet gäller inte strandskydd idag då det är upphävt genom gällande stadsplan från 1982.

Inom planområdet gäller strandskydd enligt naturvårdslagen utmed Farstaviken. Vid planövervägandena har strandskyddsintresset tillgodosetts genom att parkområde läggs längs stranden. Med detta som särskilt skäl förordnar länsstyrelsen enligt 15 § naturvårdslagen att inom planen beläget strandskyddsområde ej längre skall omfattas av strandskydd.

Figur 13. Utdrag ur Länsstyrelsen i Stockholms läns fastställelse av ändring och utvidgning av stadsplanen för planområdet från 1982. Strandskyddet träder åter in när en ny detaljplan ska upprättas för området.

I och med att strandskyddet återinträder automatisk, enligt 7 kapitlet § 18g miljöbalken, när en detaljplan/stadsplan upphävs eller ersätts av ny detaljplan, så återinträder strandskydd i planområdet och gäller 100 meter från Farstaviken, på land och i vatten.

26(56)

RAPPORT
2019-09-26
SAMRÅDSHANDLING
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING STADSPARKEN, VÄRMDÖ
KOMMUN

4.5 Vatten

4.5.1 Vattenförekomsten Baggensfjärden

Planområdet avrinner till Farstaviken som tillhör Baggensfjärden. Baggensfjärden klassas som en vattenförekomst och ligger i Stockholms skärgård med tillrinningsområden i Värmdö och Nacka.

Figur 14. Baggensfjärden med tillrinningsområden inom Värmdö och Nacka kommun.

Miljö kvalitetsnormerna för vatten ställer krav på vattnets kvalitet vid en viss tidpunkt. För Baggensfjärden är kvalitetskravet god ekologisk status 2027 samt god kemisk ytvattenstatus. För den ekologiska statusen finns undantag gällande övergödning. För den kemiska statusen finns undantag gällande kadmium och kadmiumföreningar, bly och blyföreningar samt tributyltennföreningar (TBT). För den kemiska statusen finns dessutom mindre stränga krav avseende bromerad difenyleter (PBDE), kvicksilver och kvicksilverföreningar.

27(56)

Baggensfjärdens ekologiska status bedöms vara måttlig (VISS, 2019-06-20). Föregående klassning var otillfredsställande (2013), medan tidigare klassningar har varit måttlig (2007–2011). Den nu gällande statusklassningen baseras på att miljökonsekvenstyperna övergödning, miljögifter och flödesförändringar alla visar måttlig status. För övergödning är kvalitetsfaktorn växtplankton, vilken klassas som måttlig, utslagsgivande, vilket också stöds av att kvalitetsfaktorn näringsämnen, det vill säga totala kväve- och fosforhalter sommartid, uppnår otillfredsställande status.

I den senaste klassningen bedöms att Baggensfjärden ej uppnår god kemisk status (VISS, 2015-08-16), även om de överallt överskridande ämnena kvicksilver och PBDE bortses. För att miljö kvalitetsnormen ska kunna uppnås behöver förekomsten av miljögifterna TBT, kadmium och bly, samt näringsämnena fosfor och kväve minska (VISS, 2019).

För tillfället pågår arbetet med ett lokalt åtgärdsprogram för Baggensfjärden som strävar till att identifiera och vidta åtgärder för att miljö kvalitetsnormen ska kunna uppnås. Enligt en underlagsutredning för åtgärdsprogrammet bedöms det vara möjligt att med rimliga åtgärder uppnå god ekologisk status i Baggensfjärden. Det är dock oklart om det kan klaras till 2027 (Sweco, 2019). Fosforbelastningen på Baggensfjärden kommer huvudsakligen från internbelastningen, det vill säga fosfor som sedimenterats på botten och sedan återförs till vattenfas. Vattenutbytet med andra vattenförekomster innebär i Baggensfjärdens fall att 836 kg fosfor tillförs årligen. Både den interna belastningen och tillförseln från andra vattenförekomster är svåra att kontrollera och åtgärda. Ett fokusområde för åtgärder är istället bland annat dagvatten som tillsammans med enskilda avlopp bidrar med 570 kg fosfor per år.

4.5.2 Dagvatten

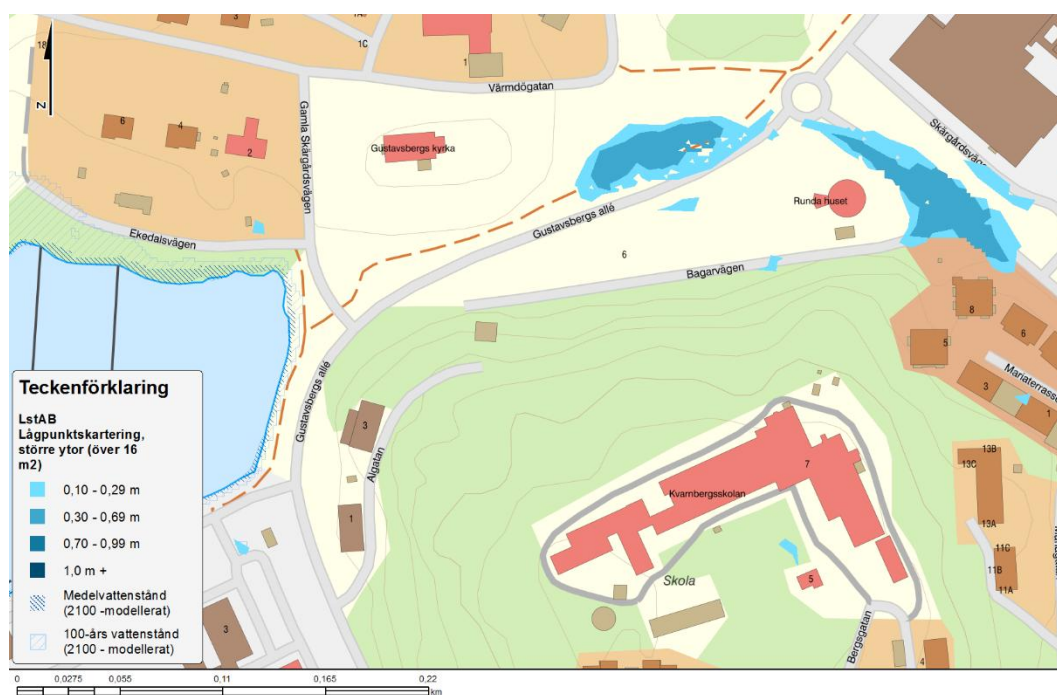
Arean av planområdet är 6,53 hektar, med en avrinningskoefficient på 0,46. Planområdets reducerade area, det vill säga den area som anses ge upphov till dagvatten som ska hanteras, är 3 hektar. Förenklat kan man säga att drygt hälften av planområdet utgörs av genomsläppliga ytor där nederbörd kan infiltrera marken. De största markanvändningstyperna är väg och parkering (2,69 hektar) samt park och skog (2,4 hektar). I Tabell 7 presenteras planområdets beräknade föroreningsbelastning på recipienten i nuläget.

Tabell 7. Beräknad föroreningsbelastning på Baggensfjärden (WRS, 2019).

	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	SS	Olja	PAH
Nuläge (kg/år)	3,3	43	200	560	1,9	7,1	180	140	1400	14	11

Översvämningsrisk

En lågpunktskartering visar att det inom planområdet finns två större lågpunkter, en i parken norr om Gustavsbergs allé och en vid det befintliga busstorget (Länsstyrelsen, 2019), se Figur 15. Till följd av topografin i området riskerar dessa ytor att översvämmas vid skyfall. Vid karteringen har inte infiltration, ledningsnät eller kulvertar beaktats.

Figur 15. Lågpunktskartering samt beräknad medelhavsvattenstånd och 100-årsvattenstånd för Farstaviken år 2100 (Länsstyrelsen, 2019).

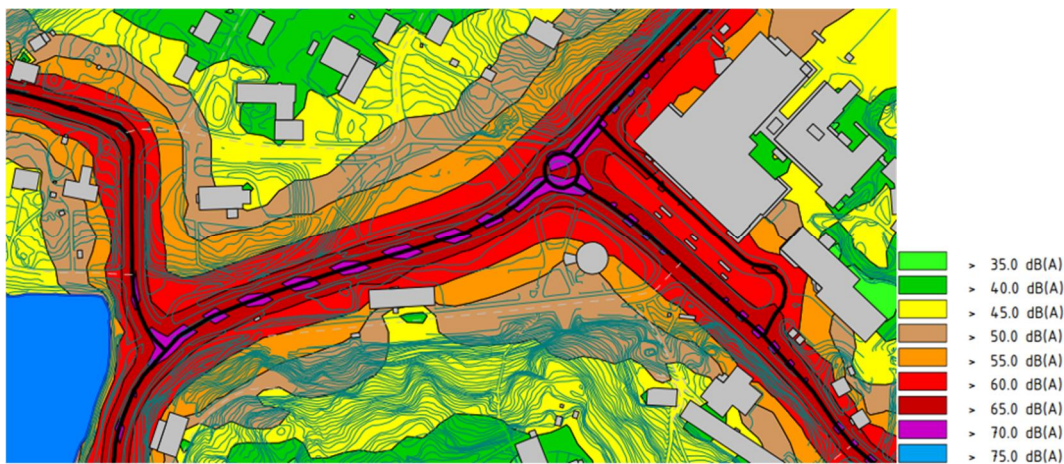
Eftersom planområdet ligger precis intill vattnet finns det risk för att höjningar i havsvattennivån översvämmar planområdet. I Figur 16 visas vilka områden som översvämmas vid givna havsvattennivåhöjningar. Vägarna intill Farstaviken har en höjd på cirka 3,5 meter och utgör en slags vall, men delar av planområdet kan ändå översvämmas till följd av tillfälliga höjningar i havsvattennivån som sköljer över vägarna. De utpekade områdena kan även översvämmas till följd av att den höjda havsnivån pressar tillbaka vatten genom en utloppsledning till lågt belägna brunnar.

Figur 16. Områden som löper risk för att översvämmas till följd av höjd vattennivå i Farstaviken (WSP, 2014).

4.6 Buller

I ett tidigt skede av programarbetet för Gustavsberg har Tyréns tagit fram en bullerutredning av området (2009). Trots att utredningen är relativt gammal antas den beskriva nuläget på ett tillbörligt sätt, se Figur 17.

Figur 17. Beräkning av ekvivalenta bullernivåer till följd av trafik (Tyréns, 2009).

Vid förskolan Blomkulan överstiger ljudnivån 50 dB(A) inom hela området. Riktvärdet för lek och pedagogisk verksamhet 55 dB(A) överstigs inom större delen av området. Vid bostadsbebyggelsen precis norr om planområdet uppgår den högsta ekvivalenta ljudnivåerna till 55 dB(A). Ljudnivån vid bostäderna på Mariaterassen uppgår till mellan 55 och 65 dB(A). Vistelseytorna i parken norr om Gustavsbergs allé utsätts för minst 55 dB(A).

4.7 Risk

Gustavsbergs allé är en rekommenderad sekundär transportled för farligt gods mellan väg 222 och Gamla Skärgårdsvägen. Sekundära vägar är avsedda för lokala transporter och har identifierats som särskilt viktiga att hålla öppna för transporter av farligt gods. Även om en väg inte är utpekad som en rekommenderad transportled för farligt gods kan transporter av farligt gods förekomma, förutsatt att ingen särskild inskränkning råder (Länsstyrelsen, 2016b).

I en översiktlig analys av olycksrisker i Gustavsberg har transporter av farligt gods till bensinstationen OKQ8 i Gustavsbergs centrum identifierats som relevant för planområdet. Olyckor som involverar transporter av farligt gods kan innebära risk för att människor som rör sig inom planområdet skadas allvarligt eller i värsta fall omkommer. Transporterna förbi planområdet utgörs av drivmedel (2–3 ggr/vecka) och gasol (2 ggr/vecka på vintern, 1 gång/vecka på sommaren) (Brandskyddslaget, 2009).

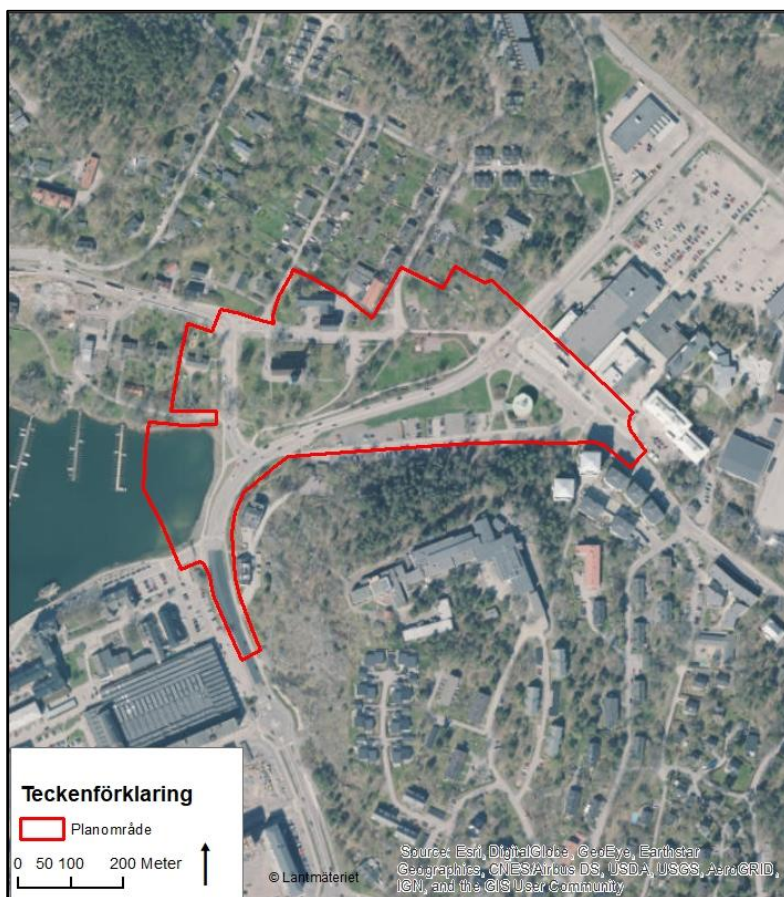
5 Alternativ

5.1 Planförslaget

Syftet med detaljplanen är att tillskapa en stadspark med intressanta och inbjudande mötesplatser och rum, en hållbar dagvattenhantering och ett sammanhållet grönstråk som kopplar samman hamnområdet med Gustavsbergs centrum. Detaljplanen syftar till att allmänhetens tillgänglighet till Farstavikens vattenområde ska öka genom en strandpromenad längs med Farstaviken med plats för gångstråk och publik verksamhet. Vidare syftar detaljplanen till att möjliggöra ett fungerande trafiksystem för hela centrala Gustavsberg.

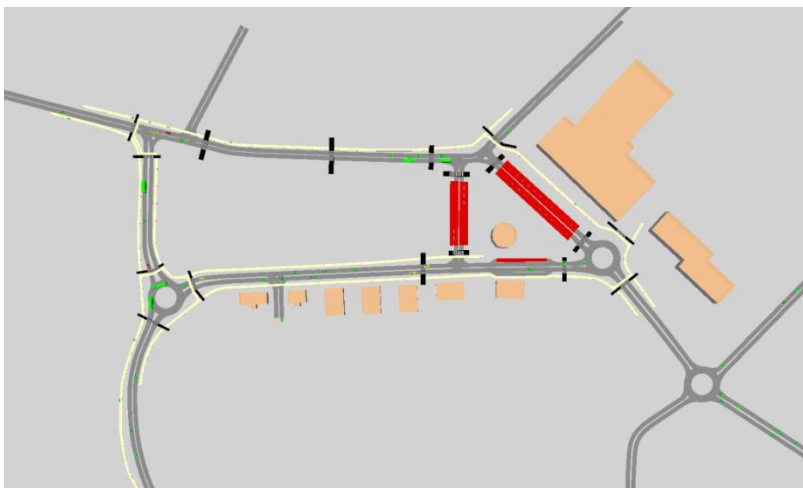
Detaljplanen syftar även till att möjliggöra utökad byggrätt i form av samlingslokaler, kontor och öppen förskola.

Planområdet är åtta (8) hektar stort, för avgränsning se Figur 18.

Figur 18. Planområdet är 8 hektar stort och är markerat med röd linje i figuren.

Planförslaget innebär att ett nytt trafiksystem skapas genom att vägen, Gustavsbergs allé, som går genom planområdet tas bort och ersätts med grönyta. Trafiken leds istället i två parallellvägar, Värmdögatan och Bagarvägen. I planförslaget planeras det för nya cykelvägar längs med nya Värmdögatan och förlängning av Gustavsbergs allé (nya Bagarvägen). En ombyggnad av befintlig bussterminal planeras i östra delen av planområdet, mot centrum.

Figur 19. Planförslagets utformning av busstorget. De utmarkerade husen i söder ingår inte i planen för stadsparken och är vid upprättande av denna rapport inte aktuella.

I mitten av parkmarken söder om Värmdögatan planeras för en dagvattendamm i sänkan. Kring kyrkan och på parkmarken norr om Värmdögatan skyddas träd genom planbestämmelse.

Strandskyddet föreslås upphävas inom det som är skrafferat med rött i Figur 20. Planförslaget upphäver strandskyddet inom delar av kvartsmarken förskolan Blomkulan (fastigheten Östra Ekedal 1:54). Det särskilda skäl som anges för upphävande av kvartsmarken för förskolan (miljöbalken 7 kapitlet 18c §, punkt 1) är att marken redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften.

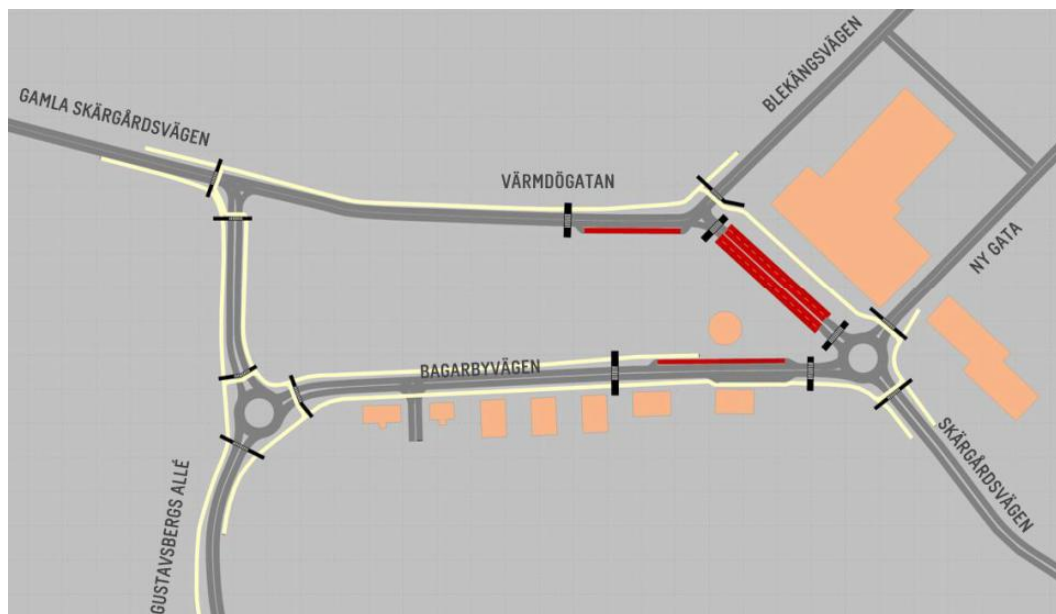
Planförslaget upphäver strandskyddet inom de områden som kan anläggas med huvudgata. Det särskilda skäl som anges för upphävande av allmän platsmark gata marken behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området (miljöbalken 7 kapitlet 18c §, punkt 5). Planförslaget upphäver strandskyddet inom de områden som kan anläggas med park. Det särskilda skäl som anges för upphävande av allmän platsmark park (miljöbalken 7 kapitlet 18c §, punkt 5) är att marken behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området. Det handlar om att tillgängliggöra parkområdet för flera genom att öka orienterbarheten genom gestaltning samt skapa en inbjudande plats med logiska kopplingar för gående och cyklister.

Figur 20. Inom rött avses strandskyddet att upphävas. Det berör gator, parkmark, strandpromenad och förskola.

5.2 Jämförelsealternativ

En miljöbedömning ska redovisas med ett så kallat jämförelsealternativ, om ett rimligt sådant finns. I samband med trafikutredningen (Sweco, 2019b) har en alternativ utformning av det aktuella planområdet studerats, där bussvägen väster om Runda huset uteblir, se Figur 21 i jämförelse med Figur 19. Förutom det mindre busstorget antas jämförelsealternativet omfatta samma planbestämmelser som planförslaget.

Figur 21. Alternativ utformning av busstorget i jämförelsealternativet till planförslaget. De utmarkerade husen i söder ingår inte i planen för stadsparken och är vid upprättande av denna rapport inte aktuella.

5.3 Nollalternativ

En miljöbedömning ska redovisas med ett så kallat nollalternativ, det vill säga vad som händer om en utbyggnad enligt planförslaget inte genomförs. Nollalternativet innebär att gällande stadsplan fortsätter att gälla. Nollalternativet bedöms i detta fall vara ungefär detsamma som nuläget.

I nollalternativet antas att närliggande planer i Gustavsberg genomförs och att den planerade utvecklingen med ett ökat antal bostäder genomförs. Därmed förväntas i en liknande befolkningsökning och därmed liknande trafikökning för nollalternativet som för planförslaget. År 2050 förväntas trafiken ha ökat med cirka 30 % jämfört med nuläget (Sweco, 2019b). Bedömningen av nollalternativets konsekvenser görs för horisontåret 2030.

5.4 Planförslagets omgivning

I mars 2008 antog kommunfullmäktige ett inriktningsbeslut som fastställde utgångspunkten för utvecklingen av centrala Gustavsberg, i vilket stadsparken ingår. I hela området ska det bli ytterligare cirka 4 000 bostäder. Antalet nya invånare beräknas till omkring 10 000 och hela området beräknas vara utbyggt cirka år 2035.

Utbyggnad av Kvarnbergsterrassen, Centrum, Kråkberget och Vattentornsberget påverkar och påverkas av stadsparken.

36(56)

RAPPORT
2019-09-26
SAMRÅDSHANDLING
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING STADSPARKEN, VÄRMDÖ
KOMMUN

6 Konsekvenser av planförslag

6.1 Kulturmiljö och landskapsbild

Kulturmiljö

Utifrån en samlad bedömning mot riksintresse för kulturmiljövården, plan och bygglagen och kulturminneslagen bedöms genomförandet av planen inte medföra risk för påtaglig skada. Området bedöms vara av högt värde och påverkan bedöms bli märkbart positiv. Planförslaget bedöms medföra märkbara positiva konsekvenser för områdets kulturmiljövården och landskapsbild.

Flera av de karaktärsdrag och objekt som utgör platsens kulturmiljö, och än idag återspeglar områdets historiska kontinuitet som Gustavsbergs samhällscentrum, får genom detaljplanen skydd och/eller ett utökat skydd, detta medför att de fortsatt kan möjliggöra en historisk läsbarhet av områdets bebyggda utveckling vilket bedöms vara förstärkande för riksintressets uttryck och kulturmiljöns karaktärsdrag. *Offentliga byggnader* är det riksintresseuttryck som finns representerat inom planområdet, och utgörs huvudsakligen av byggnader som haft och/eller har en stark offentlig karaktär och speglar kommunens centralort, maktcentra och brukssamhällets nav. Främst är detta tydligt i det före detta kommunalhuset Runda huset och i hög grad kyrkan, men även Kyrkettan samt bruksortens första förskola Blomkulan. Planförslagets kollektivtrafiklösning vid Runda huset riskerar dock att skapa en barriär eller innebära ett ingrepp i byggnadens direkta närhet vilket kan förminska byggnadens betydelse och utrymme. Kring kyrkan och på parkmarken norr om Värmdögatan skyddas genom planförslaget träd, främst ekar, genom planbestämmelse. Ekbeståndet är av vikt att bevara då det vittnar om områdets historiska tillhörighet under Farsta slott.

En avgörande och markant förändring för hela planområdet med omgivning utgörs av att Gustavsbergs allé försvinner och en sammanhängande park kan skapas, denna åtgärd förtydligar den historiska kontinuiteten för området som obebyggd mark och förstärker förståelsen av landskapets historiska lågpunkt där sjön var belägen fram till 1930–40-talet. I planförslaget återuppstår kopplingen till sjön med en dagvattendamm i sänkan vilket ur kulturmiljösynpunkt anses mycket positivt. Planen möjliggör att det idag splittrade landskapsrummet läks ihop och ett mer sammanhängande grönområde kan återskapas vilket stärker platsens utmärkande karaktär av grönt stadsrum. Att återknyta till platsens ursprungliga struktur som grönt rum i brukssamhällets kärna ökar förståelsen för områdets unika riksintressanta värden avseende kulturmiljö och höga landskapsbildsvärden.

Landskapsbild

Ur ett landskapsperspektiv är området av högt värde och påverkan antas bli märkbart positiv. Därmed bedöms planförslaget medföra märkbara positiva konsekvenser för stads- och landskapsbild, baserat på bedömningsmatrisen i kapitel 3.

Rumslighet

Som tidigare nämnt, med hänsyn till rumslighet kommer mindre rum att sammansättas till en stor öppen yta. Delvis är detta en återställning av situationen som det var på 1940–1980-talet, men eftersom den hölls fri av vegetation kan det även antas att spegla

situationen när sjön Grundmarn fanns kvar innan 1940-talet. Placering av en dagvattendamm i sänkan medför att vatten återinförs inom planområdet vilket återspeglar en historisk koppling till sjön. Upplevelsen av detta rum kommer bli lugnare och mindre visuellt störande utan trafiken mitt i parken trots att ljudnivån från trafik beräknas vara kvar ungefär vid nuvarande nivå. Rummet kommer dock inte vara av en mänsklig skala och är storleksmässig lika stor som en fotbollsplan. En minskning av denna yta (liknande skissförslag i planbeskrivningen) - dock så att viktiga siktlinjer och en central axel behålls – skulle skapa möjlighet att introducera olika aktiviteter och funktioner för att öka attraktivitet.

Rörelse

Parken kommer att upplevas av bilister som passerar längs den utökade Värmdögatan i dess norra gräns (som det var under 1970-talet och tidigare) men nu även från Bagarvägen som också uppgraderas längst den södra gränsen av planområdet. När det gäller rörelse för rekreativ användare ger planen en ökad permeabilitet igenom att ta bort Gustavsbergs allé som är en stor barriär och hindrar fri rörelse i en nord-sydlig riktning. Genom tillägg av nya gångvägar med fokus att effektivt koppla områdets målpunkter, blir tillgängligheten mycket förbättrad jämfört med dagens situation.

6.2 Naturmiljö

Den samlade bedömningen är att planförslaget medför liten positiv påverkan på naturvärden av högt värde, vilket innebär att de positiva konsekvenserna av planförslaget bedöms bli små för den biologiska mångfalden och spridningsmöjligheter för eklevande arter. En öppen dagvattenlösning i planområdet förväntas ge liten positiv förstärkning då det ger en ny småbiotop i planområdet.

De högsta naturvärdena i stadsparken är kopplade till ädellövträd, främst ek. Ingen/obetydlig påverkan kommer att ske på särskilt skyddsvärda och skyddsvärda träd. De skyddas inom kvartersmark med planbestämmelse n¹ - *Träd ska bevaras. Träd får endast fällas om det utgör en säkerhetsrisk. Om trädet fälls ska återplantering göras med samma trädslag och stammen ska tas om hand för att gynna fauna* det med stöd av plan- och bygglagens 4 kapitel 10 §, detta regleras även med utökad lovplikt genom *Marklov för fällning av träd (a¹)*. Bedömningen är att det ska ge en positiv effekt genom ökat bevarande.

Inom allmän plats skyddas särskilt skyddsvärda och skyddsvärda träd, alla utom två skyddsvärda och ett särskilt skyddsvärt träd som står på parkmark i slänt öster om kyrkan, med bestämmelsen n¹ - *Träd ska bevaras. Träd får endast fällas om det utgör en säkerhetsrisk. Om trädet fälls ska återplantering göras med samma trädslag och stammen ska tas om hand för att gynna fauna*, detta regleras även med utökad lovplikt genom *Marklov för fällning av träd (a¹)*. Bedömningen är att det ska ge en positiv effekt genom ökat bevarande.

Lindallén som finns precis utanför plangränsen vid Värmdögatan, där den går i nordlig riktning mot Gamla vägen, omfattas av det generella biotopskyddet (enligt miljöbalken) och ges även ett skydd i detaljplanen.

38(56)

RAPPORT
2019-09-26
SAMRÅDSHANDLING
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING STADSPARKEN, VÄRMDÖ
KOMMUN

Mark som omfattar höga naturvärden är i planförslaget planlagd som allmän plats (PARK). Användningen park används för att reglera grönområden som helt eller till viss del är anlagda och kräver skötsel. Kvartermarken invid Gustavsbergs kyrka som hyser höga natur- och kulturvärden kommer att regleras med prickmark –*Marken får inte förses med byggnader*. En öppen dagvattenlösning planeras i sänkan ungefär mitt i planområdet.

Vägen som går genom planområdet, Gustavsbergs allé, försvinner och ersätts med grön yta (PARK). Busshållstorget, i öster, ger minskade grön yta vilket dock kompenseras av att vägen försvinner.

Det finns flera äldre träd och byggnader som utgör potentiella koloniplatser för fladdermöss. Ingen koloni har dock rapporterats från planområdet. Området utgör tillsammans med angränsande öppet vattnet en lämplig jaktmiljö för fladdermöss. Obetydlig påverkan sker på de äldre träden då alla utom tre skyddas i detaljplan.

Detaljplanen säkerställer att allmänhetens tillträde till strandområdena inte försämras och att djur- och växtlivet inte påtagligt påverkas negativt. Planen bidrar till attraktivare park som inbjuder till besök. Bedömningen är att strandskyddets syften inte påverkas och att särskilt skäl föreligger genom att en attraktiv stadspark i centrala Gustavsberg är ett allmänt intresse. Sammantaget görs bedömningen att intresset av att ta området i anspråk enligt planförslaget väger tyngre än strandskyddsintresset.

Effekt och konsekvens av planförslaget förväntas bli ett framtida ökat skydd för spridningsvägar för eklevande arter då träden ges ett skydd i detaljplanen.

En ny öppen dagvattenlösning ger en ny småbiotop inom planområdet som gynnar den biologiska mångfalden. Den nya biotopen ger livsrum för olika insekter och därmed även fågellivet.

6.3 Vatten

Den samlade bedömningen är att vattenkvaliteten i recipienten bedöms ha högt värde och samtidigt hög känslighet för förändring eftersom miljökvalitetsnormen inte uppnås i nuläget.

För rening och fördröjning av dagvatten bedöms planförslaget leda till märkbara positiva konsekvenser. Avseende översvämning bedöms planförslaget innebära oförändrade konsekvenser.

Planförslaget innebär att inom planområdet för stadsparken hanteras både dagvatten som uppstår inom planområdet och en del av dagvattnet från närliggande planområden i Gustavsberg uppströms stadsparken inom samma avrinningsområde. Stadsparken är en naturlig lågpunkt i området, där dagvatten från närliggande områden i nuläget leds igenom, och är därför lämplig för samlad rening av dagvatten (WRS, 2019).

Dagvatten från planområdet

Ett genomförande av planförslaget innebär att planområdet får en något mindre andel hårdgjorda ytor jämfört med nuläget, den reducerade arean blir 2,82 hektar jämfört med 3 hektar i nuläget. Den beräknade föroreningsbelastningen på Farstaviken för planförslaget utan dagvattenhantering motsvarar belastningen i nuläget, se Tabell 8. Dagvattnet från vägarna runt parken har höga halter av näringsämnen och föroreningar i form av partiklar, metaller och näringsämnen.

Eftersom dagvattnet är förhållandevis förorenat bör det renas innan det kommer till den öppna delen av parken för att minska exponeringsrisken för besökare till parken. WRS (2019) föreslår ett lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) där rening sker i infiltrationsstråk, skelettjordar eller växtbäddar vid Runda huset och kyrkan, samt vid intilliggande vägar och kvarter. Något detaljerat förslag till dagvattenhantering finns inte i nuläget (september 2019), men teoretiska beräkningar för föreslagen rening visar en förbättring avseende föroreningsbelastningen, se Tabell 8.

Tabell 8. Beräknad föroreningsbelastning från planområdet i nuläget samt efter genomförande av planförslaget både utan och med lokalt omhändertagande av dagvatten. (WRS, 2019).

	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	SS	Olja	PAH
Nuläge	3,3	43	200	560	1,9	7,1	180	140	1400	14	11
Planförslag	3,5	41	200	520	2,1	8	150	130	1300	14	7,3
LOD	2,7	35	140	440	1,7	5	130	100	1000	10	5,2
Enhet/år	kg	kg	g	g	kg	g	g	g	kg	kg	g

Minskningen av fosfor och kväve från planområdet beräknas vara 18 % respektive 19 %, vilket är något lägre än förbättringsbehovet för Baggensfjärden avseende fosfor men högre avseende kväve. Belastningen av bly (Pb) och kadmium (Cd) beräknas minska med 30 %. Planförslaget bedöms ha märkbar positiv påverkan på föroreningsbelastningen på Farstaviken och Baggensfjärden. Trots att belastningen av fosfor minskar med LOD jämfört med nuläget är det lägre än förbättringsbehovet på 21 %, vilket innebär att planförslaget inte bedöms bidra till att uppnå alla aspekter av miljö kvalitetsnormen.

Dagvatten från Gustavsberg

Hanteringen av externt dagvatten i stadsparken föreslås begränsas till tillrinningen från de områden i Gustavsberg som inte är planerade för exploatering (WRS, 2019). Eftersom planläggning och planering för flera områden pågår föreslår dagvattenutredningen att dagvatten ska fördröjas och renas inom området för respektive ny detaljplan. Alternativet vore att hantera, det vill säga samla upp, fördröja och rena, allt dagvatten från Gustavsberg i stadsparken, vilket skulle ta större delen av parken i anspråk och eventuellt skapa större problematik vid höga flöden, denna miljökonsekvensbeskrivning behandlar inte hanteringen av dagvatten inom övriga detaljplaneområden eller dess konsekvenser.

Det dagvatten som enligt den förespråkade systemlösningen ska hanteras i stadsparken avrinner från ett område med en area på cirka 68 hektar och en reducerad area på 18 hektar. Markanvändningen inom området som föreslås avrinna till stadsparken utgörs av villaområden, flerbostadshus, grönområden, mindre skogspartier och vägar. Enligt dagvattenutredningen ska en dagvattendamm ha en area motsvarande 1–2 % av den hårdgjorda avrinningsytan, vilket innebär 1800–3600 m². Preliminärt pekas den befintliga lågpunkten norr om Gustavsbergs Allé ut som en tänkbar placering av dagvattendammen. Reningskapaciteten hos en dagvattendamm är cirka 65 – 90 % för partikelbundna föroreningar, cirka 30 – 65 % för fosfor, samt cirka 60 % för metallföroreningar (WRS,2019).

Uppskattningsvis kommer parken att ha en area på cirka 6000 m². Enligt uppgifter från kommunen är endast 1500 m² tillgängligt för en dagvattendamm i parken. Om dammen upptar hela den ytan motsvarar det 0,8 % av den reducerade ytan, vars dagvatten ska renas i dammen. I förhållande till den rekommenderade dammarean saknas 300 – 2100 m². Eftersom dammens area är mindre än den rekommenderade arean bedöms dammen inte ha kapacitet att rena dagvattnet till en önskvärd nivå.

I nuläget leds dagvatten från hela avrinningsområdet förbi planområdet i ledning och ingen rening sker i stadsparken. Rening i parken av dagvatten från ytor som inte är planerade att exploateras innebär en positiv påverkan på spridningen av föroreningar till Farstaviken och Baggensfjärden, trots att dammen inte bedöms ha kapacitet att rena allt dagvatten som är planerat att ledas till den. Dagvattenutredningen presenterar inte några beräkningar av flöden, föroreningar eller rening för systemlösningen, vilket gör det svårt att bedöma hur stor den positiva påverkan förväntas bli. Utan beräkningar kan man inte heller ta ställning till om reningsgraden motsvarar förbättringsbehovet för Baggensfjärden. Eftersom dagvattendammen är mindre än rekommenderat finns det risk att reningen av dagvattnet inte är tillräcklig för att uppnå förbättringsbehovet.

Översvämning

I nuläget föreslår planförslaget inga specifika förändringar avseende höjder inom planområdet. Den befintliga lågpunkten i parken är tänkt att nyttjas för dagvattenhantering. För att hantera skyfall och höga flöden föreslås att även parken utformas så att breddning kan ske inom den. I det avseendet innebär planförslaget en ökad möjlighet att hantera höga flöden till följd av skyfall, inte bara från planområdet utan även från uppströmsliggande områden.

Lågpunkten vid busstorget bedöms däremot kunna leda till allvarliga problem. Hela korsningen mellan Bagarvägen och Skärgårdsvägen kan drabbas av vattendjup på upp till 70 centimeter vid höga flöden. Förutom störningar för privatpersoner kan djupa vattenansamlingar i värsta fall hindra räddningstjänsten och andra utryckningsfordon från att komma fram.

Inom planområdet är ingen förändring i bebyggelsen planerad lägre än den rekommenderade nivån 2,7 meter över nollnivån enligt RH2000. Mellan parken och Farstaviken finns en höjdrygg med en höjd på cirka 3,5 meter över nollplanet. Ryggen

bedöms hindra vatten från att skölja in över resten av planområdet vid både höjd havsnivå och extremväder. Däremot kan höjd vattennivå i Farstaviken innebära att vatten pressas upp genom den befintliga dagvattenledningen.

Planförslaget innebär att goda möjligheter skapas för att hantera översvämningssituationer. Dock kvarstår lågpunkten vid busstorget och risken för översvämning genom dagvattenledningen, vilka behöver åtgärdas. Planförslaget i sin nuvarande utformning bedöms innebära oförändrade konsekvenser avseende översvämningssrisk jämfört med nuläget.

6.4 Buller

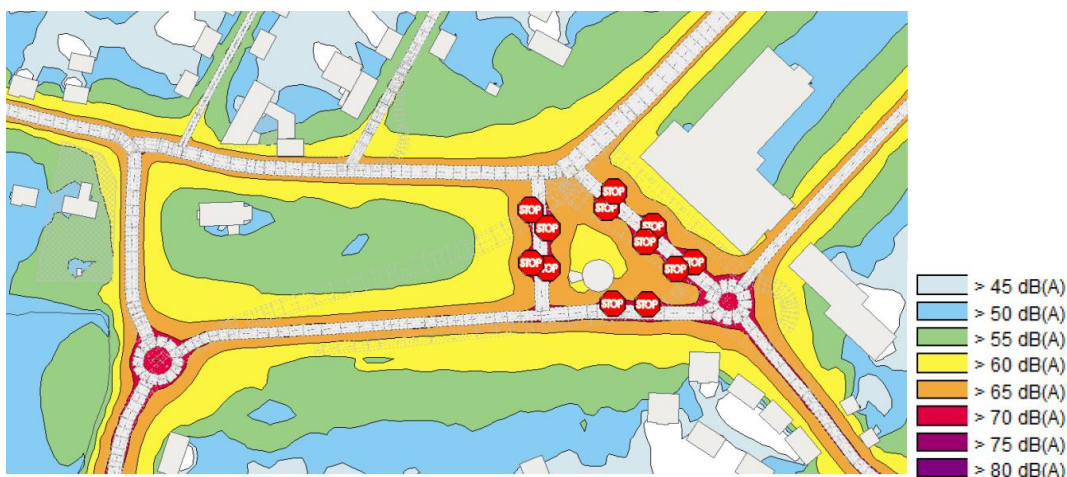
Den samlade bedömningen är att Naturvårdsverkets riktvärden för både ekvivalent och maximal ljudnivå överskrids vid båda förskolorna. Vid förskolan Blomkulan försämrar bullersituationen något jämfört med nuläget. Förskolemiljön bedöms ha hög känslighet mot buller, medan påverkan bedöms vara liten negativ jämfört med nuläget.

Bullernivåerna i stadsparken når inte ned till rekommendationen men skapar ändå rekreationsytor med bättre bullersituation än i nuläget. Skillnaden i ljudnivå mellan parkområdet och övriga centrala delar i Gustavsberg uppgår till cirka 5–10 dB(A). Planförslaget bedöms medföra en liten positiv påverkan på bullersituationen i parken. Planförslaget bedöms ha obetydlig påverkan på bostäder i omgivningen.

Om inga åtgärder vidtas bedöms planförslaget medföra risk för små negativa konsekvenser avseende bullernivåer vid både den befintliga och den planerade förskolan. För rekreationsområdet stadsparken bedöms konsekvenserna bli små positiva avseende buller.

Beskrivning av konsekvenser

Ett genomförande av planförslaget och den nya trafiklösningen har beräknats leda till ekvivalenta ljudnivåer mellan i huvudsak 55 och 65 dB(A) i parken, se Figur 22, vilket överstiger rekommendationen från Naturvårdsverket. Vid förskolan Blomkulan överskrider ljudnivån till stora delar 55 dB(A), och därmed även det äldre riktvärdet för lek, vila och pedagogisk verksamhet. Området som utsätts för 55 dB(A) är större än i nuläget.

Figur 22. Beräknad ekvivalent ljudnivå i planområdet från trafik 2050 (Sweco, 2019c).

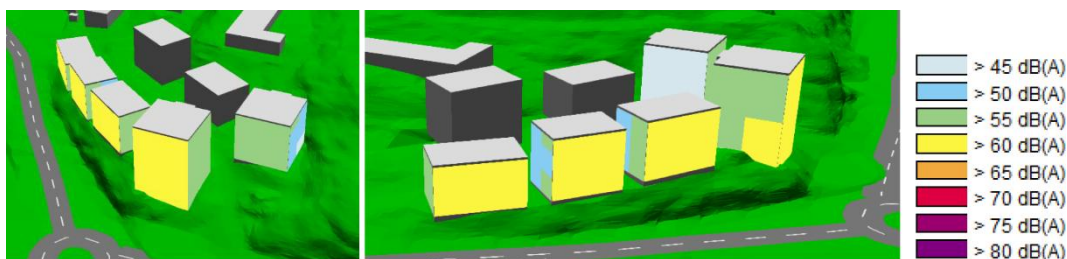
Vid den planerade förskolan norr om kyrkan uppgår den ekvivalenta ljudnivån till mellan 50 och 65 dB(A), vilket överskrider det nya riktvärdet för pedagogisk yta vid nya förskolor (50 dB(A)). Transformatorstationen som medges i planens norra del bedöms ge upphov till endast försumbara ljudnivåer.

I Figur 23 visas maximala ljudnivåer vid ett genomförande av planförslaget. Både vid den befintliga och den planerade förskolan överstigs riktvärdet 70 dB(A).

Figur 23. Beräknade maximala ljudnivåer till följd av trafik inom planområdet 2050 (Sweco, 2019c).

Vid de befintliga husen på Mariaterassen strax utanför planområdets sydöstra hörn har ekvivalenta ljudnivåer från trafiken beräknats uppgå till över 60 dB(A) vid fasader mot Skärgårdsvägen, och därmed även över riktvärdet, se Figur 24. Bullerdämpande åtgärder har vidtagits på fasaderna (Sweco, 2019c).

Figur 24. Beräknade ekvivalenta ljudnivåer vid Mariaterassen till följd av trafik i planförslaget (Sweco, 2019c).

Fasaderna mot stadsparken underskrider riktvärdet. Ändå föreslås bullerskyddsåtgärd på det nordligast belägna huset. Ljudnivåerna vid Skärgårdsvägen bedöms inte vara lika starkt kopplade till det aktuella planförslaget som ljudnivåerna vid fasaderna som vetter mot planområdet.

Vid centrumbyggnadens fasader västerut och norrut minskar ljudnivåerna något tack vare att bussgatan försvinner och att en ny parallellgata till Blekängsvägen tillkommer. Ljudnivåerna vid fasaderna mot just parallellgatan ökar dock.

Vid närmast belägna bostadshus till busstorget, rakt norrut, tangerar de beräknade ekvivalenta ljudnivåerna 55 dB(A) och därmed kan man anse att riktvärdet för befintliga bostäder klaras.

6.5 Risk

I den övergripliga olycksriskanalysen för Gustavsberg har utsläpp och antändning av brännbar vätska identifierats som den mest relevanta olycksrisken för stadsparken. Mängden farligt gods och frekvensen av transporter genom planområdet är låg och några säkerhetshöjande åtgärder bedöms inte behövas (Brandskyddslaget, 2009).

I en specifik riskanalys av bensinstationen OKQ8 konstaterar ÅF (2011) att sannolikheten för en farlig godsolycka i samband med leverans av drivmedel till och från bensinstationen anses vara mycket liten då det endast sker två transporter per vecka. Ingen vidare analys av scenariot görs av denna anledning. Tilläggas skall dock att om en olycka med tankbil trots allt skulle inträffa är det troligaste scenariot läckage av brandfarlig vätska som sedan antänds och bildar en pölbrand.

Planförslaget bedöms inte förändra förutsättningarna för att en olycka involverande transporter av farligt gods ska inträffa, eller för konsekvenserna om en olycka inträffar. Olycksriskerna bedöms inte heller vara så stora att åtgärder krävs för att minska dem. Planförslaget bedöms innebära obetydliga konsekvenser avseende olycksrisk.

7 Konsekvenser av jämförelsealternativ

7.1 Kulturmiljö och landskapsbild

Jämförelsealternativet innebär, jämfört med planförslaget, att Runda huset får en tydligare koppling till parken då bussvägen mot väster uteblir, vilket ur kulturmiljösynpunkt anses positivt. Mycket positivt anses det att även jämförelsealternativet innebär skydd i detaljplan för Runda huset.

Jämförelsealternativet bedöms innebära ett mindre visuellt intrång av färgglada bussar, minskad barriäreffekt för fotgängare till bibliotek samt till och från parken. Ett busstorg med mindre utbredning innebär troligen även minskad hårdgjord yta och därmed mer plats för grönstruktur vilket ur ett landskapsbildsperspektiv anses positivt och knyter väl an till områdets starka gröna prägel.

Jämförelsealternativet bedöms därför innebära märkbara positiva konsekvenser för kulturmiljö och landskapsbild. I jämförelse med planförslaget bedöms jämförelsealternativets placering av busshållplatser innebära en förbättring av miljön utifrån ett kulturmiljö- och landskapsbildsperspektiv.

7.2 Naturmiljö

Jämförelsealternativet skiljer sig inte nämnvärt åt vad gäller ur naturmiljöperspektiv. Samlad bedömning är att konsekvensen av jämförelsealternativet förväntas bli liten positiv för den biologiska mångfalden och spridningsmöjligheter för eklevande arter. En öppen dagvattenlösning i planområdet förväntas ge liten positiv förstärkan då det ger en ny småbiotop i planområdet.

7.3 Vatten

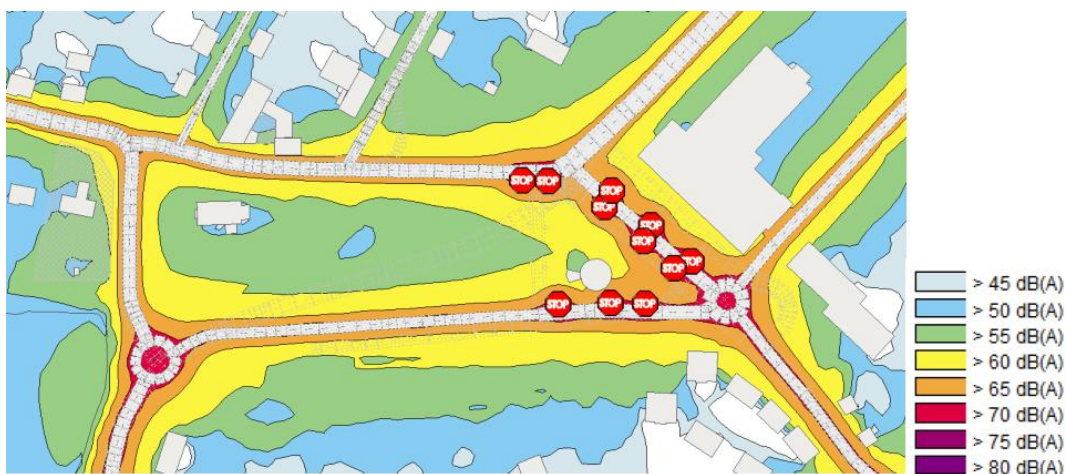
I jämförelsealternativet antas att motsvarande dagvattenlösning som i planförslaget, och som presenteras i dagvattenutredningen (WRS, 2019) kan och kommer att genomföras. I jämförelsealternativet är parkområdet något större än i planförslaget och det finns mer utrymme för både en dagvattendamm och rekreation. I jämförelsealternativet är andelen hårdgjorda ytor något mindre än i planförslaget eftersom bussvägen uteblir. Jämförelsealternativet bedöms leda till märkbara positiva konsekvenser för vattenkvaliteten samt möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormen.

Även möjligheten för att hantera skyfall och förutsättningarna för översvämning bedöms vara marginellt bättre i jämförelsealternativet än i planförslaget. Lågpunkten vid busstorget och möjligheten för havsvatten att pressas upp i dagvattenledning antas kvarstå i jämförelsealternativet. Avseende risk för översvämning bedöms jämförelsealternativet innebära risk för märkbara negativa konsekvenser.

7.4 Buller

I jämförelsealternativet uteblir bussvägen väster om Runda huset. Vid förskolorna uppgår de ekvivalenta ljudnivåerna till mellan 55 och 65 dB(A), se Figur 25. I stadsparken uppgår ljudnivåerna till mellan 55 och 60 dB(A). Ljudnivån vid bostäderna på Mariaterassen uppgår till 60–65 dB(A).

Utan den tvärgående vägen vid Runda huset blir området i stadsparken med ljudnivåer under 60 dB(A) något större än i planförslaget. Precis som i planförslaget överstiger ljudnivåerna i jämförelsealternativet riktvärdet vid förskolorna. Jämförelsealternativet bedöms därmed innebära märkbara negativa konsekvenser ur bullersynpunkt.

Figur 25. Beräknade ekvivalenta ljudnivåer i jämförelsealternativet utan bussgata (Sweco, 2019c)

7.5 Risk

Jämförelsealternativet bedöms inte förändra förutsättningarna för att en olycka involverande transporter av farligt gods ska inträffa, eller för konsekvenserna om en olycka inträffar. Jämförelsealternativet bedöms innebära obetydliga konsekvenser avseende olycksrisk jämfört med nuläget.

8 Konsekvenser av nollalternativ

8.1 Kulturmiljö och landskapsbild

Nollalternativet innebär att dagens befintliga gatu- och bebyggelsestruktur samt grönstruktur finns kvar och att Gustavsbergs allé fortsätter utgöra en kraftig barriär i landskapet vilket försvårar den historiska läsbarheten av området som ett sammanhållet rum. Stadsrummet ger fortsatt ett delvis splittrat intryck genom flera outnyttjade ytor, till exempel grusplanen för parkering i söder. Vidare bedöms nollalternativet innebära att de byggnader som idag inte har ett skydd i detaljplan löper risk att förvanskas, det gäller även den omgivande miljön runt byggnaderna.

Nollalternativet bedöms därför att innebära små negativa konsekvenser för kulturmiljö och landskapsbild.

8.2 Naturmiljö

Nollalternativet innebär att dagens grönstruktur finns kvar och att gällande stadsplan fortsätter att gälla utan skydd i detaljplan för skyddsvärda träd i stadsparken. Det innebär även att vägen Gustavsbergs allé som skär genom området är kvar som hårdgjord yta och att en annan dagvattenlösning som inte placerats i områdets lägsta partier behövs.

8.3 Vatten

I nollalternativet antas att inga dagvattenåtgärder vidtas inom planområdet. Den gröna ytan norr om Gustavsbergs allé bedöms endast räcka till rekreation. Dagvatten från en del av områdena uppströms stadsparken antas ledas ut i Farstaviken även i fortsättningen. Trafiken förväntas öka vilket även ökar föroreningsbelastningen på Farstaviken och Baggensfjärden via dagvatten. Möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormen bedöms därför försvåras jämfört med nuläget. Nollalternativets påverkan på vattenkvaliteten bedöms bli märkbart negativ, vilket innebär att konsekvenserna bedöms bli märkbart negativa.

Vid skyfall antas att både busstorget och den begränsade gröna ytan i parken översvämmas. Eftersom uppströmsliggande områden antas exploateras som planerat riskerar flödena att bli kraftigare vid skyfall som inte kan hanteras i lösningar för lokalt omhändertagande av dagvatten. Därmed riskerar även volymerna som behöver samlas upp att bli större än i nuläget. Nollalternativet bedöms leda till märkbara negativa konsekvenser avseende översvämningsrisk.

8.4 Buller

I nollalternativet behålls dagens gatustruktur och bebyggelse medan trafikmängden förväntas öka i samma utsträckning som i planförslaget till jämförelseåret 2015. De ekvivalenta ljudnivåerna har beräknats uppgå till 50–65 dB(A) inom parkområdet, se Figur 26. Vid förskolan Blomkulan överskrider riktvärdet för både ekvivalent (55 dB(A)) och maximal (70 dB(A)) ljudnivå. Ljudnivåerna i nollalternativet är i stort sett 5 dB(A) högre än i nuläget (2009), till följd av den förväntade trafikökningen.

Människors känslighet för buller som härstammar från planområdet bedöms vara måttlig, med lokalt hög känslighet vid förskolan. Nollalternativet bedöms leda till liten negativ påverkan på människors hälsa till följd av buller, vilket innebär små negativa konsekvenser.

Figur 26. Beräknade ekvivalenta bullernivåer för nollalternativet år 2050 (Sweco, 2019c).

8.5 Risk

Nollalternativet bedöms inte förändra förutsättningarna för att en olycka involverande transporter av farligt gods ska inträffa, eller för konsekvenserna om en olycka inträffar. Nollalternativet bedöms innebära obetydliga konsekvenser avseende olycksrisk jämfört med nuläget.

9 Kumulativa effekter

Gustavsberg är i en utvecklingsfas där cirka 4 000 nya bostäder planeras och byggs. Det ska ske under de närmaste tio till tjugo åren (www.varmdo.se). I och med det kan kumulativa effekter uppstå. Främst är det exploatering vid Gustavsbergs centrum, Kvarnbergsterrassen, Kråkberget och Vattentornsberget som kan ge effekter på stadsparken.

10 Avstäm mot miljö kvalitetsmål

Relevanta miljö kvalitetsmål har utvärderats gentemot miljö aspekternas bedömda konsekvenser. Konsekvenserna har bedömts både för nollalternativet och för den planerade verksamheten. Bedömningen sammanfattas med figurer enligt följande:

Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet

Förslaget varken bidrar till eller försämrar möjligheterna att uppnå målet

Förslaget bedöms försämra möjligheterna att nå målet

Nationellt miljö kvalitetsmål	Nollalternativ	Planförslag
 God bebyggd miljö		
<p>Dagvatten: Planförslaget möjliggör ett effektivt sätt att kombinera gröna vistelseytor med anläggning för dagvattenhantering. Dessutom bidrar planförslaget till att minska föroreningsbelastningen på recipienten från bebyggelse där dagvattenåtgärder kan vara svåra att vidta.</p> <p>Kulturmiljö och landskapsbild: Planförslaget innebär att områdets värden kopplade till kulturmiljö och landskapsbild stärks då ett sammanhållet grönt stadsrum återskapas, skydd för byggnader tillkommer och platsens funktion som park tydliggörs.</p> <p>Planförslaget bedöms sammantaget bidra till hållbar samhällsplanering och att det bidrar till en god vardagsmiljö</p>		
 Ett rikt växt- och djurliv		
<p>Planförslaget innebär att grön infrastruktur, biologiskt kulturarv och tätortsnära natur bevaras och utvecklas. Det innebär en liten positiv påverkan på naturvärden av högt värde, vilket innebär att de positiva konsekvenserna bedöms bli små.</p>		
 Hav i balans och levande skärgård		
<p>Planförslaget innebär en märkbar förbättring för föroreningsbelastningen på Baggensfjärden jämfört med nuläget. Trots att belastningen minskar motsvarar reningen inte förbättringsbehovet för Baggensfjärden och därmed bedöms planförslaget inte bidra till att uppnå miljö kvalitetsnormen i tillräcklig omfattning.</p>		

11 Samlad bedömning

Tabell 9. Konsekvensbedömning av planförslaget respektive nollalternativet och jämförelsealternativet.

Miljöaspekt	Planförslag	Nollalternativ	Jämförelsealternativ
Kulturmiljö och landskapsbild	Märkbara positiva	Små negativa	Märkbara positiva
Naturmiljö	Små positiva	Obetydliga	Små positiva
Vattenkvalitet	Märkbara positiva	Märkbara negativa	Märkbara positiva
Översvämningsrisk	Märkbara negativa	Märkbara negativa	Märkbara negativa
Buller	Märkbara negativa	Märkbara negativa	Små negativa
Risk	Obetydliga	Obetydliga	Obetydliga

11.1 Miljöbedömningen och planförslaget

Arbetet med miljöbedömningen har genomförts genom samverkan mellan planarbete och framtagande av miljökonsekvensbeskrivning. Det har bland annat medfört att:

- Skyddsvärda träd på såväl kvartersmark som allmän platsmark försett med planbestämmelse om skydd
- Markering av dagvatten på plankarta
- Kulturhistoriska byggnader har fått skydd genom planbestämmelse

Utöver de åtgärder som blivit inarbetade i planförslaget föreslås ytterligare åtgärder i kapitel 12, dessa beskrivs som rekommenderade åtgärder och är bland annat sådant som inte kan fastställas i planskedet eller som behöver utredas vidare.

11.2 Överensstämmelse med miljöbalken

Miljöbalkens kapitel 2 behandlar de allmänna hänsynsreglerna. Reglerna innebär bland annat att den ansvarige måste ha kunskap om verksamheten och att den ska lokaliseras till en lämplig plats.

Planförslaget bedöms vara förenlig med de allmänna hänsynsreglerna. Då stadsparken har sitt historiska läge och ansluter till centrum.

50(56)

RAPPORT
2019-09-26
SAMRÅDSHANDLING
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING STADSPARKEN, VÄRMDÖ
KOMMUN

Miljöbalkens kapitel 3 innehåller grundläggande bestämmelser för hushållningen med mark- och vattenresurser. Där anges bland annat att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov.

Riksintressen för kulturmiljövården enligt 3 kapitlet 6 § anses beaktat och planförslaget bedöms inte påverka riksintressets uttryck negativt då den historiska läsbarheten kvarstår och även delvis förstärks.

Planförslaget bedöms vara förenliga med hushållningsprinciperna i miljöbalkens kapitel 3.

Miljöbalkens kapitel 5 behandlar miljökvalitetsnormer, vilka ska säkerställa att människors hälsa och miljö inte påverkas negativt. Normerna reglerar den kvalitet på miljön som ska uppnås till en viss tidpunkt. I dagsläget finns miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller, föroreningar i utomhusluft, kemiska föreningar i fisk- och musselvatten samt kvalitetskrav för vattenförekomster.

Normer för vattenkvalitet berörs av dagvattenhantering. Med föreslagna reningsåtgärder bedöms att vattenförekomster inte påverkas negativt. Detaljplanen bedöms inte motverka uppfyllandet av fastställda miljökvalitetsnormer.

Miljöbalkens 7 kapitel om skydd handlar bland annat om strandskydd. I planområdet återinträder strandskydd när fastställd stadsplan ersätts av en ny detaljplan. Bedömningen är att planförslaget inte strider mot strandskyddets syften om att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden samt att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Bedömningen är att det också finns särskilt skäl enligt 7 kapitlet 18c§ miljöbalken då åtgärderna syftar till att tillgodose det allmänna intresset av en tillgänglig stadspark.

Miljöbalkens 8 kapitel behandlar bestämmelser om skydd för biologisk mångfald. Artskyddsförordningen är utfärdad med stöd av kapitel 8. Planförslaget bedöms inte påverka gynnsam bevarandestatus hos skyddade arter som gullviva, liljekonvalj och fladdermusarter.

12 Rekommenderade åtgärder

Kulturmiljö och landskapsbild

Landskapsrummets topografi, starka gröna prägel och äldre grönstruktur såsom ekarna ska fortsatt vara tydligt dominerande. Viktigt att den gestaltade miljön runt Runda huset fortsatt ger byggnaden det utrymme som behövs för att bevara dess karaktär av solitär och landmärke för att säkra den historiska läsbarheten. Lika viktigt är att kyrkan med omgivande grönstruktur behåller sin lummiga, obebyggda omgivning utan konkurrens från andra byggnadsvolymer. Generellt bör eventuella tillägg inom hela planområdet hålla en låg profil utan att störa eller förminska läsbarheten av de starkt karaktäristiska byggnaderna som utgör riksintressets kärnvärden och uttryck. Ett gestaltungsprogram bör tas fram där stor hänsyn tas till områdets värden kopplade till landskapsbild och kulturmiljö.

Naturmiljö

Syftet med detaljplanen rekommenderas utökas med att det ingår i att säkerställa fortsatta spridningsmöjligheter för eklevande arter genom området. Det för att koppla planbestämmelse om skydd för träd mot ett syfte.

Skydd, liksom övriga träd, rekommenderas i första hand ges till de två skyddsvärda och det särskilt skyddsvärda trädet som står på parkmark i slänten från kyrkan i öster. I andra hand rekommenderas återplantering om träd tas ned och att nedtagna träd nyttjas för faunadepåer.

En skötselplan för stadsparken rekommenderas med förslag på inhemska blommande arter i parken som bidrar till goda förutsättningar för olika pollinerare.

Under anläggningstid rekommenderas en skyddszon som avgränsas väl kring träd. Inom skyddszonen ska inte grävning, körning med tunga fordon, upplag av massor, uppställning av bodar eller maskiner ske. Inom området ska inte heller hantering av bensin, diesel, lösningsmedel eller bekämpningsmedel ske.

Vatten

Även om beräkningarna visar att föroreningsbelastningen från planområdet minskar med föreslagna åtgärder i dagvattenutredningen når reningen av fosfor, 18 %, inte upp till förbättringsbehovet på 21 %. I det fortsatta planarbetet måste en lösning tas fram som minst uppnår förbättringsbehovet för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för att uppnå miljö kvalitetsnormen.

En dagvattendamm i stadsparken som omhändertar dagvatten från de delar av Gustavsberg som inte ingår i något detaljplanearbete kommer innebära positiva konsekvenser för vattenkvaliteten. Den tillgängliga ytan för en dagvattendamm i stadsparken bedöms dock inte vara tillräcklig för att åstadkomma rening som motsvarar förbättringsbehovet för Baggensfjärden. För att uppnå förbättringsbehovet behöver kompletterande reningsåtgärder vidtas, förslagsvis ytterligare en eller flera

dagvattendammar. Kommunen bör ha en samlad hantering av dagvattenfrågan inom alla pågående planarbeten i Gustavsberg.

För att få till en optimal lösning och avgöra vilken dimensionering som behövs för dammen i stadsparken, samt för eventuella andra lösningar, föreslås att flödes- och föroreningsberäkningar av både nuläget och lösningar tas fram.

För att säkerställa framkomligheten vid skyfall och undvika översvämning av busstorget måste höjdsättningen av marken vara sådan att lågpunkten försvinner. Höjdsättningen av planområdet bör vara förenlig med den övergripande skyfallshanteringen för hela Gustavsberg. En ändrad höjdsättning behöver även samordnas med dagvattenlösningar för detaljplaneområdet.

För att undvika översvämning till följd av förhöjda vattennivåer i Farstaviken föreslås att dagvattenledningen förses med en anordning som kan stänga ledningen så att vatten från Farstaviken inte kan pressas upp genom ledningen.

Buller

För att begränsa bullerpåverkan på förskolan Blomkulan föreslår bullerutredningen (Sweco, 2019c) en bullerskärm längs Gamla Skärgårdsvägen, det vill säga vid fastighetens norra och västra sidor. Med en två meter hög bullerskärm skulle ljudnivåerna sänkas så att de klarar riktvärdena 55 dB(A) ekvivalent samt 70 dB(A) maximal ljudnivå inom merparten av verksamhetsytan.

Även för den planerade förskolan vid Värmdögatan föreslår bullerutredningen en bullerskärm. En 2,6 meter hög bullerskärm skulle möjliggöra ytor där riktvärdena för både ekvivalent och maximal ljudnivå innehålls (Sweco, 2019c).

Inga ytterligare åtgärder bedöms vara nödvändiga

13 Uppföljning

13.1 Lagstiftning kring uppföljning

Enligt 6 kapitlet 11 § punkt 7 miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Det finns också krav på att redovisa dessa åtgärder antingen i beslutet att anta planen eller programmet, eller i en särskild handling i anslutning till beslutet (6 kapitlet 16 § miljöbalken).

När en plan eller ett program som omfattas av kravet på en strategisk miljöbedömning har antagits, ska den beslutande myndigheten eller kommunen skaffa sig kunskap om den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet faktiskt medför. Anledningen till detta är att så tidigt som möjligt fånga upp sådan betydande miljöpåverkan som tidigare inte har identifierats så att den går att avhjälpa (6 kapitlet § 19 miljöbalken).

13.2 Uppföljning av miljökonsekvensbeskrivning

Berörda tillsynsmyndigheter är ansvariga för att enligt miljöbalken följa upp den betydande miljöpåverkan som beskrivits i miljökonsekvensbeskrivningen för planområdet. Ett uppföljningsdokument för övervakning, utvärdering, beslut och kommunikation kommer tas fram och ansvarig tjänsteman utses. Uppföljningen börjar efter det att detaljplanen har vunnit laga kraft och byggnation av byggnader, anläggningar och dylikt har påbörjats.

14 Referenser

- Boverket. 2019. *Kulturmiljön i miljömålen*, <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/teman/kulturvarden/andra-Styrmedel-for-kulturvarden/kulturmiljon-i-miljomalen/>, hämtad 2019-09-02.
- Brandskyddslaget. 2009. *Inledande riskanalys projekt centrala Gustavsberg - avseende transporter och hantering av farligt gods*. 2009-05-28.
- Havs- och vattenmyndigheten. 2016. "Följder av Weserdomen". Rapport 2016:30, 23 november 2016.
- Jackson AB. 2015. *Trädinventering och okulär trädbesiktning Gustavsbergs Centrum, Värmdö Kommun*. September 2015.
- Lantmäteriet. 2019. *Geodataportalen*. Information hämtad: <https://www.geodata.se/geodataportalen>. Hämtad 2019-06-23.
- Linnea - Natur och Ekologi. 2013. *Ekinventering Gustavsbergs tätort*. Rapport Stadsbyggnadskontoret, Värmdö kommun.
- Länsstyrelsen i Stockholms län. 1983. *Fastställelse av ändring och utvidgning av stadsplan för Gustavsberg 2:1 och Ösby 1:1 m fl*. Beteckning 11.082-1568-82.
- Länsstyrelsen i Stockholms län. 2015. *Rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs Östersjökusten i Stockholms län – med hänsyn till risken för översvämning*. Fakta 2015:14.
- Länsstyrelsen i Stockholms län. 2016. *Särskilt skyddsvärda träd i Stockholms län*. Rapport 2016:7.
- Länsstyrelsen i Stockholms län. 2016b. *Riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods*. Fakta 2016:6.
- Länsstyrelsen i Stockholms län. 2018. *Rekommendationer för hantering av översvämning till följd av skyfall – stöd i fysisk planering*. Fakta 2018:5
- Länsstyrelsen i Stockholms län. 2019. *Länskarta Stockholms län*. Hämtad 2019-08-28.
- Naturvårdsverket. 2012a. *Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd - Mål och åtgärder 2012–2016*. Rapport 6946.
- Naturvårdsverket. 2012b. *Strandskydd – en vägledning för planering och prövning*. Handbok 2009:4. Utgåva 2 februari 2012.
- Naturvårdsverket. 2019. *Precisering av miljökvalitetsmål: God bebyggd miljö, Ett rikt djur och växtliv och Hav i balans och levande skärgård*, <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Sveriges-miljomal/Miljokvalitetsmalen/God-bebyggd-miljo/Precisering-av-God-bebyggd-miljo/>, hämtad 2019-09-02.

- Riksantikvarieämbetet. 2014. *Kulturmiljövårdens riksintressen enligt 3 kapitel 6 § miljöbalken, 2014.*
- Riksantikvarieämbetet. 2019. *Miljömål*, <https://www.raa.se/samhallsutveckling/hallbar-samhallsutveckling/miljomal>, hämtad 2019-09-02.
- Stockholms läns landsting. 2018. *Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen - Europas mest attraktiva storstadsregion*. RUF5 2050. Rapport 2018:10.
- Sweco. 2018. *Byggnadsinventering Gustavsberg. Inventering och värdering inom riksintresset Gustavsberg*. Rapport 2018-12-21
- Sweco. 2019. *Underlag till lokalt åtgärdsprogram för Baggensfjärden, Värmdö och Nacka kommun*, rapport 2019-06-20.
- Sweco. 2019b. *Trafikanalyser – centrala Gustavsberg*, utkast 2019-02-05.
- Sweco. 2019c. *Bullerutredning Gustavsberg, Stadsparken*. PM 2019-04-08.
- Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna samt Havs- och Vattenmyndigheten. 2017. *Baggensfjärden*. <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA30569070> (Hämtad 2019-09-02).
- Värmdö kommun. 2011. *Framtidens Gustavsberg – miljöprogram*. Miljöprogrammet antogs av kommunfullmäktige den 14 december 2011.
- Värmdö kommun. 2012. *Översiktsplan Värmdö kommun 2012–2030*.
- Värmdö kommun. 2013. *Fladdermössen i Värmdö kommun*. Rapport 2013-02-22.
- Värmdö kommun. 2014. *Grönstrukturplan Gustavsberg*. Antagen av KF 26 mars 2014.
- Värmdö kommun. 2016. *Miljömål 2016–2030*. Antagna av KF 22 juni 2016.
- Värmdö kommun. 2018. *Undersökning om betydande miljöpåverkan för detaljplan för Gustavsberg 2:1 m fl. Stadsparken*. Dnr: 2015KS/0433. 2018-10-11.
- Värmdö kommun. 2019. *Detaljplan för Stadsparken (Gustavsberg 2:1 m fl.) Värmdö kommun. Samrådshandling 2019-07-26*.
- Värmdö kommun. 2019. *Naturvärden i stadsparken*. Rapport 2019-04-12.
- ÅF. 2011. *Risikanalyser för bensinstation OKQ8, Gustavsberg*. ÅF-Infrastruktur AB. Utkast 2011-05-30.

56(56)

RAPPORT
2019-09-26
SAMRÅDSHANDLING
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING STADSPARKEN, VÄRMDÖ
KOMMUN